

นิตินิสารสาธก

ของ

พระยาตรีสุนทรโวหาร (น้อย งามนาค)

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ

นางมารศรี ปุณณะกิตติ

(มารศรี ชลานุเคราะห์)

ณ เมรุ วัดประยูรวงศ์วาฬ

วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๐๓

คำนำ

เนื่องในงานฌาปนกิจศพ นางมาร์ศรี ปุณณะภิกคิ กำหนดงาน
วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๐๓ ณ เมรุวัดประยวงศาวาส จังหวัดชลบุรี
นางวาอากาศศรี จำดอง ปุณณะภิกคิ ผู้เป็นสามีได้มาแจ้งแก่เจ้าหน้าที่แผนก
ค้นคว้า กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร ว่า มีความประสงค์
จะจัดพิมพ์หนังสือเรื่อง "นิตสารสาชก" นิพนธ์ของพระยาศรีสุนทร ใจหาร
(น้อย อาจารย์ยางกูร) แจกเป็นพระรดกแก่ผู้ไปร่วมงาน กรมศิลปากร
มีความยินยอมอนุญาตให้จัดพิมพ์แจกจ่ายได้ตามความประสงค์

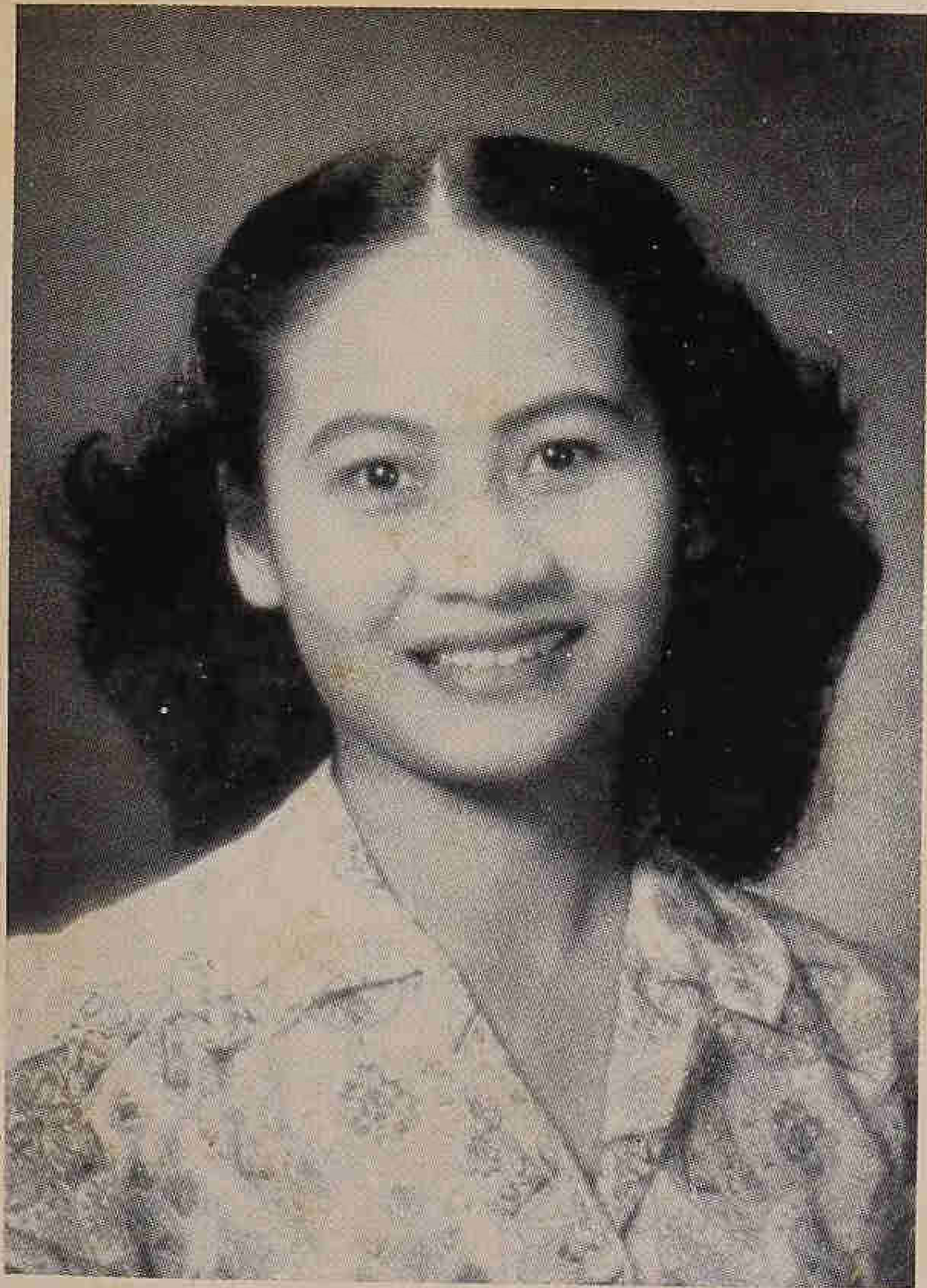
หนังสือเรื่อง "นิตสารสาชก" นี้ มี ๒ เล่มด้วยกัน เล่มที่ ๑ เป็น
หนังสืออ่านเทียบแบบสอนตั้งแต่มุดบทไป พระยาศรีสุนทร ใจหาร (น้อย
อาจารย์ยางกูร) ได้แต่งทุกเล่ม ๆ ถวายไว้ให้ใช้ในโรงเรียนหลวง ส่วน
เล่ม ๒ นั้นปรากฏในโคลงฉันท์เล่มว่า หม่อมราชวงศ์หนูเป็นผู้แต่งทุกเล่ม ๆ
ถวาย เป็นหนังสือที่นับว่าคือเนื่องกับสมุดบทบรรพกิจ ฯลฯ ซึ่งเป็นแบบ
เรียนยุคแรกได้ หนังสือสมุดบทบรรพกิจและหนังสือเรื่องอื่น ๆ ของพระยาศรี
สุนทร ใจหารนั้น ได้มีผู้พิมพ์แจกในงานต่าง ๆ มากมายแล้ว ส่วนเรื่อง
นิตสารสาชกนั้นหลังจากพิมพ์ครั้งที่หนึ่งเมื่อ จ.ศ. ๑๒๓๕ (พ.ศ. ๒๔๓๖) แล้ว
ยังไม่เคยตีพิมพ์เป็นเล่มอีกเลย เมื่อนางวาอากาศศรี จำดอง ปุณณะภิกคิ
มาขอพิมพ์แจกในงานฌาปนกิจศพนางมาร์ศรี ผู้ภรรยาครองน จึงนับว่านอก
จากจะเผยแพร่วิทยาทานแล้วยังจะได้เผยแพร่นิพนธ์ของพระยาศรีสุนทร ใจหาร
ผู้มีส่วนปฏิวัติการศึกษาให้เข้าสู่ระเบียบแบบแผนอีกด้วย ในการจัด

พิมพ์ครั้งที่ ๕๕ ได้รักษาคณะกรรมการนี้ไว้ตามฉบับเดิมที่โรงพิมพ์ดวงเคยต์
พิมพ์มาแล้ว เพื่อให้เป็นข้อเปรียบเทียบการเขียนการใช้ภาษาไทยก่อนกับใน
ปัจจุบัน

กรมศิลปากร ขอเสนอไมทนาในกุศลราศีที่เจ้าภาพได้บำเพ็ญอุทิศแก่
นางมารศรี ปุณณะภิกคิ ผู้ดวงดับ และได้ให้พิมพ์หนังสือนี้เป็นอุปกรณ์
แก่การศึกษาให้เป็นวิทยาทาน ขออุทิศเงินเป็นพดลปัจจัยตบนั้นดาดให้
นางมารศรี ปุณณะภิกคิ ผู้ดวงดับจงประสงค์อริคุณมฤตตามควรแก่
คติวิสัยในสัมปรายภพทุกประการ เทอญ.

กรมศิลปากร

๗ ธันวาคม ๒๕๐๒

นางมารศรี ปุณณะกิตติ
(มารศรี ชล่านุเคราะห์)
ชั้ต๓ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๖
มรณะ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๘

ประวัติย่อ

มารศรี ปุณณะกิตติ (ชตานุเคราะห์) เกิดเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นบุตรของนายแม่่น และนางส้มบุญ ชตานุเคราะห์ เมื่อมีอายุประมาณ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ได้ทำการสมรสกับ น.ต. จำดอง ปุณณะกิตติ มีบุตรชาย ๓ คน คือ ค.ช. มรกต ปุณณะกิตติ (จิมมี่)

มารศรี (อดีต) ได้รับการศึกษาจนมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนสายปัญญา ในระยะเยาว์วัยจนตลอดมาเธอเป็นผู้ที่มีอุปนิสัย และซื่อสัตย์ น่ารักต่อบรรดาญาติพี่น้องเพื่อนฝูง และต่อทุกคนที่ได้พบเห็น ความเป็นผู้มีวาจาอ่อนหวาน สุภาพ มีเมตตากรณา และโอบน้อมถ่อมตนอยู่เสมอ อารมณ์แจ่มใสอยู่เป็นนิจ ถึงเหตุอันทุกข์ยากลำบากได้ช่วยกันแก้ไขได้ ในวัยเรียนเธอเป็นนักกีฬาที่ขยันขันแข็งสำหรับโรงเรียน เป็นที่เมตตาจากใคร่สำหรับครูบาอาจารย์และมิตรสหาย ถึงแม่ตลอดระยะเวลาชีวิตการครองเรือนของเธอ ก็มีแต่ความสุข ความสงบราบรื่นอยู่เสมอ แต่... ความสุขในชีวิตสมรสของเธอเกือบจะสมบูรณ์ เมื่อจะได้รับความชื่นชมจากเธอคนเดียวที่เธอจะเกิดมา และแต่ดวงใจจริงเป็นของไม่เที่ยง ความไม่แน่นอนของโลกมนุษย์เรา ก็แสดงถึงความผันแปรของการเกิด แก่ เจ็บ ตาย เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ ซึ่งเป็นวันทีมารศรีจะได้ทายาทเป็นคนแรก นั่น... ก็เป็นวันเดียวกับที่เธอต้องจากไปอย่างไม่มีวันกลับมาอีก ณ โรงพยาบาลศิริราช ตึกศิริเพชร เวลาประมาณ ๐๓.๐๐ น. มีบุตรชายของเธอได้เกิดมาเพียงสองชั่วโมงโดยปลอดภัยทุกประการ แต่ผู้เป็นมารดากลับมีอาการทรุดหนัก เสีย

โศกิตมากจนทุกที สุดความสามารถของนายแพทย์ทางโรงพยาบาลจรัลรักษา
ชีวิตของเธอไว้ได้ จึงถึงแก่กรรมด้วยอาการสงบ เมื่อเวลาประมาณ ๐๕.๐๐
นาฬิกา ของวันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ นั้นเอง - - -

ลูกอดีต - - - น้องอดีต - - - พ่ออดีต - - - ป้าอดีต - - - น้าอดีต ฯลฯ ก็จากไป
ท่ามกลางความโศกเศร้า - - - ความรักอาลัยเสียดายของทุกคน และแม้
แต่ตึกซึ่งเพิ่งจะเกิดมาเพียงสองชั่วโมง มารตาก็ยังมีดี โอบอ้อมเคียงตเหมือน
แม่เขาทางหลาย ชีวิตและความสุขที่เธอได้รับนั้นสิ้นเกินไป แต่ทงนั้นก็แต่
กุศตผลบุญและเป็นกรรมของเฉพาะตน รวมอายุของเธอในวันที่จากไปเพียง
๒๒ ปีเศษเท่านั้น

ถ้าวิญญานของเธอ - - - มารศรี ปุณณะกิตติ (ชตานุเคราะห์)
สิงสถิตอยู่ ณ หนใด ได้โปรดรับรู้ไว้ด้วยว่า ผู้เป็นที่รักของเธอทุกๆ
คน ได้ตั้งจิตอธิษฐานด้วยความรัก ความสัจจิตต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้ง
หลายในโลก จงดลบันดาลให้วิญญานที่แสนดีของเธอจงไปสู่สุคติ
สัมปรายภพ เทอญ.

นิตินสารสาธก

เล่ม ๑

ข้าพระพุทธเจ้า
หลวงสารประเสริฐ
ขุนประสิทธิ์อักษรสาทร
หมื่นเสนาะโหวหาร

สอบทานทุกเกล้า ๆ ถวาย ถูกถ้วนตามฉบับ ขอเดชะ

๑ ข้าพระพุทธเจ้า หลวงสารประเสริฐ คิดคำนึงเรื่องนี้ เรียกชื่อ
ว่า นิตินสารสาธก คือเทียบแบบสอนตั้งแต่มลบทบรพกิจไป เพื่อไว้สำหรับ
นักเรียนในโรงหลวง จะได้อ่านเต่าจากต้นข้อต่อตัวฉบับในแบบสอน ให้แม่นยำ
ชำนาญ ได้ทุกเกล้า ๆ ถวายแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ดำรัสสั่งให้
พระเจ้าราชวรวงษ์เธอกรมหมื่นอักษรสาทรโสภณ ตงพิมพ์ที่โรงพิมพ์หลวง
ในพระบรมมหาราชวัง ๓,๐๐๐ ฉบับ คี่เสร็จ ณ วันพฤหัสบดี เดือนหก แรม
ค่ำ บัระกา เบนจศก คักราช ๓๒๓๕ ๗๕

๑ ข้าพระพุทธเจ้า	หลวงสาร ประเสริฐ
โดยราชภิธานขนาน	โปรดตั้ง
ปลัดทูลฉลอง	ตำแหน่ง
คิ้ออักษรกลอนทั้ง	เทียบเบองแบบสอน ๆะ

๑ ยุบลระบอบนี้

นามยก

นิติสารสาชก

เทียบไว้

สำหรับสำโปกค

เดกรา เรียนเฮย

บอกนับลำดับได้

เรื่องรู้ครุเดิม ๑๕

Handwritten notes in Thai script, including 'บทที่ ๑' and 'บทที่ ๒'.

๑ น้อมกายขอถวายอภิวาท ให้ด้วยบาทพระสัศคหัตตคณา พระ
 ไทยหนักเพียงหนึ่งหนักดั่งนาคีดา ไม่เคื่อนนคดอนน่อนหาโดกามิศ พระบัญญัติ
 ยิ่งใหญ่เป็นไตรยเหตุ ซากเกิดให้ร่างบังคับนิต ไม่กดับหาญราญรอมาค้อ
 ฤทธิ มอคม้วยมิตไม่มามักดวสันดาน นบสัทธรรมทพระนำพระเนระสอน
 ดั้วนสันทรหนักแน่นเป็นแก่นสาร ปรียคปฏิบัตสองประการ อิกมรรคผล
 นฤพานครบไตรยพิช สำมตั้งบริสัทธผลมอองแผ้ว ประทับแก้วตั้งองสว่าง
 กระจ่างจิตร กำจัดหมู่มอหน้ออนมิตมิต ให้เปิดองปติตปตดบาราชชาติ
 สันดาน ขอเคารพอษฏวารยะสังฆี แปดพระองคัสคคูเคียงชานาน สราพกพระดิตรก
 โดกาจารย์ ดุโลกคตญาณดั่งดวงดอเกีย ให้ด้วยพระคุณบิดามาตเรศ อ้นก้อเกษ
 เกิดสกันษเกษมศรี กนอมเดียงทุกทวาแควราคร จนอินทรยแกกตามาทกวัน
 คำนับครุผู้ประสัทธในกิจชอบ ท่านประกอบตั้งสอนทุกตั้งสรวิพ์ ด้ร้อบรู
 วิชาสาระพัน พอเทียบทนเพื่อนบรชไม่ทรดทวาม บังคมคุณบุญเบองบทรช
 พระจอมจุพจักรพรรดิพงษ์สยาม ทรงพระเคชตนิกระเคองเวองพระนาม
 นิคมคามทุกประเทศเขตรนคร พระปกครองไฟว์ฟ้าประชาราษฎร์ เสนามาตย์
 แด้นคุขสโมสร์ ได้ขาดเขญเย็นทวแผ่นดินดอน เคชจรปกแผ้วแพร่พระคุณ ขอ
 นบไทยทวยเทพทุกสฐาน เนาพิมานเมืองแมนแดนเขาชน จงส่งทิพยไยนา
 ดั้วยการุญ อวยอะคุดยพรพิพดมกำจัดไทย จะริเริ่มเวองอักษรเป็นกถอน

อดพย ๑๑ ได้ทราบราวทางสว่างไสว ปรีชาเขวามเคตาคดองวองใจ ขอจง
 ให้พรังเพราะเสนาะกตอน เวียงนนามนศสาระสาธก คือหทัยกษณต์แยบใน
 แบบสอน ทงดาตบคณชอต่อสนทร พอเตกอ่อนจะได้องพิงนิพนช ถ้าหมั้น
 เต่าหมั้นจำล่าเหนี้ยกแน่ ในช้อความคามกระแแต่ตงแต่คณ ค้าตักขิตคตค้อขอ
 ยบด อระนุสนชลับเวียงเนองนกรม เว้มคักษาในคาวาบบรรพกิจ ให้เงินจิดร
 ทดระน้อยค้อยประตัม คงจะเป็รื่องปรีชาอย่าปรารม จงนิยมเจ้าเค้าด้าเนากตอน
 กุมารามาเรียนในโรงหตอง สันทงปวงอด้่าห้จาจะพร้าสอน ทเรียนรูรู้ให้แท
 จงแน่นอน จะได้ม่อนมันเพียรเรียนค้อไป ทเต่าเขียนเรียนรูให้ครูสอบ ครู
 ว่าชอบแต่จจควรไม่ส่งไสย ครสอนส่งอด้่าห้ทำอย่าจำใจ มีไซไฟร์ด้วน
 แต่เหต่าเผ่ามุดี คงจะเส้าระคักษาวิชาหัด ให้เงินจิดรอบรูได้ชู้ศรี ถ้าตงใจ
 ใฝ่มันทุกวันทวี้ สักขวบบักจะเป็รื่องกระเค็องแตน อย่าเกยจคร้านการเรียน
 เร็งอด้่าห้ มจชาเหมือนมัทพยอยู่นับแด้น จะตกถนถานใดคงไม่แคตน
 ด้งคบบแค่นกพอยงประทงคณ อ้นคความรูกรกระจ่างด้งอย่างเตยว แต่ให้เชยว
 ชาญเกิดคงเกิดผล อาจจะชกเชิตชฟูด้กนธ์ ด้งคณจนพงษ์ไฟร์คงได้ดี เกิด
 เปนชายเซ้าดยามคามวิไสย หน้งล้อไทยกไม่รุดบตคร์ ค้อองอับอายชายหน้า
 ทงคาบ ด้งมุดกคงค้อยถอยตระกุด จะค้ำเตยเตยช้อว่าไฉนช้ำ จะชกพายศ
 ถากให้ส้าบสัจญ ทงชายหน้าญาคองษพงษ์ประยुर จะเพิ่มพุดคณค่านินทา
 หน้งหน้งล้อถาค้าหรับคบบบต เป็นชองถจวนคจจคจคักษา บิดรปู้ส้เส้าระ
 สระตัมมา หวงให้บุดครนัตตาได้ร่าเรียน จะได้ทราบบาบบุญทงคณโทษ ปะ
 บุครไฉนค้ำชากพาเหียร ไม่ส่มหวงด้งบิตาปู้ตาเพียร เน้นจำเนียรแพตงพตค
 กระจคกกระจาย อ้นงส้ารกรมชรวมเปนหตกทรพย ก็ส้าหรับย้อยยบบบถาย
 เขาจะแปดงปดอมเป็ดยนเชยนอบาย อ้านไม่รูแยบคายกเสี้ยกถ ด้งจะจวนท้าน

ผู้สอนเขาอ่านให้ มันก็ไม่หมดคำคดาณง เขาต่อแค้นแพมแอบเป็นแบบยนต์
 เขาตาจนไม่รู้จักออกขรา หนึ่งแม่นใครเขาจะวานอ่านคำหรับ จะอ้าปากงับงับ
 ดชายหน้า คองคอบชานหวานดอมดวยมารยา เขาจากนควดด้วยกตวอย
 หนึ่งเรื่องไรซึ่งจะใคร่รู้ประจักษ์ ข้อสัดกล้าคญุทหมั้นหมาย อ่านไม่ออกอัน
 อันจนอบาย ก็คดาศคตายแคววของทคองการ โดยอย่างคำปะคำเขาเขียนคำ
 ไม่รู้จักออกขราจะคอบชาน ก็ทาจนทหรับอประมาณ ดูโศคซ้ำสาธาธณไม่
 เทียมคน ถ้าปากเพียรเรียนไว้ได้ตระหนัก จะประจักษ์คุณโทษประโยชน์ผด
 แมนรอบรรุทวอยากตวจน จะชคนให้ตารงอย่าสังกา อันการรู้อ่านอักษร
 ทงกตอณาพยั ดะเฮียดหยาบคณิกตามคักษา มีคนเดีส์เห็ดอดนคณา เปน
 คันทางบัญญัติวิชาชาย พระบาทพระบรมมทรป็นดยาม โดยพระนามอยู่เกดว
 เราทงทดาย ทรงมหากรุณาไม่คดาคดาย แก่เด็กชายบุตรนิตดาธาธรอง
 ทวงจะให้เรียนรูได้ผู้เฟื่อง ให้ปราชเป็รื่องแดนคินสันทงผอง ทรงสู่เสียดราช
 ทพย็อเนกนอง พระไทยปองจะให้เปนประโยชน์คุณ แก่บุตรหลานเหล่า
 เสดกามาตย์ ให้ฉลาดเฟื่องฟ้นทุกหมั้นชน ด้วยกำลังพระเมตตาการุญ
 พระเศษคุณเกดยเกดวเราทงมวณ โปรดให้ตั้งโรงส่กตมครดสอน ทงบท
 กตอณาการระดมครบลวง พวกนกเรียนรูเรื่องอยาเรวจน ทุกคนควรคคละนัง
 ถึงพระคุณ จึงตงใจศักษาวิชาหัด ให้ชาญชิตเชิดชนทกหมั้นชน คอยตง
 คิตเต็มคองคองกณท จะส่บส่นทรอคตลส์วล์ด อันแบบเรียนททงพงกาหนด
มุดบทบรรพทกจถวณถ ถดมาวาหะนคณกรม แลวตงทแบบส่ตามตามนุกรม
 นามตระหนักวาออกขรประโยค ทลส์ข้อส่งโยคพิชานด่ม กับเสริมใส่ไวพจน์
 พิจารณระดม นบ নয়มรวบเขาตามเคามุด ททานนพศาดการนคบท จึงจำ
 จดข้อไว้อยาให้สู้ญ ยังททกยกเคมเขาเพิ่มพุด นอกประมุดปานพระเนกแยก

หน้าเขียนชื่อเรื่องภาษาไทย

ออกมา แบบนั้นชื่ออะนัตระวิภาค มีหลายหลายถนัดคิดหนักหนา นั้นแบบ
เรียนต้องจำเป็นคำรา คำด้นมาเท่านั้นสำคัญ นับเรียงคงแต่หนึ่งจนถึงหก
นัยขบยกย่อ ๆ พอจำนั้น จะอธิบายบอกคำทราพิน มุดระนั้นแปลว่ารากแรก
พากเพียร คำว่าบทนวาแบบที่สอนก็คล้าย บรรพกิจกคอกการทอาณเขยง เป็น
กิจจำทำก่อนได้ผ่อนเพียร พวกนักเรียนจำแปลให้แน่ใจ บทที่สองครองตฤก
นักจงแน่ จะบอกแปลให้กระจ่างสว่างใสว ฉะนั้นที่คำราพานำไป อักษร
ไต่เสียงต่ำก็นำสูง สูงสืบเอ็ดนำถ้วนจำจนนับ คำกถบมเดี่ยวสำเนียงสูง
เพราะอักษรตัวนำมาพะยง เช่นคนจงมอกนชนชนบน ถัดมาว่าด้วยแบบ
บทที่สาม จะแจ้งความตามลือชื่อนันท์ ว่าอักษรสองประกอบก็ชอบกถ
คือศตฤกเกิดเข้าปนสำเนียงกัน ชื่อตั้งโยคะพิธานแบบที่สี่ ว่าวิธีตัวสกตได้
จัดสรร มีทุกแม่แต่ละอย่างต่างต่างพรรณ แบบที่เติมเพิ่มนั้นคือไวพจน์
กับท้ายคำว่าพจารณชานานส์ร้อย หนูน้อย ๆ พังคำเว้งกำหนด แปลว่าตรวจ
คำเปิดยันทเพยพจน์ คือจำจัดคำระมายศตายสำเนียง แบบพิศาดการันต์
ทครบห้า นั้นแปลว่ากว้างขวางทางดเสียง อักษรเติมเพิ่มท้ายมรายเรียง
ทำนเขียนเคียงไว้ไม่อ่านพานจะชม แบบอะนัตระวิภาคที่ครบหก จะหยิบยก
ย่อ ๆ ข้อสั้น จำแนกคำสาธกที่ปกคลุม จัดควบคุมเข้าเป็นหมวดแต่จัดตรวจ
ครอง ถารจบแปลว่าไม่มทสดแจก ถ้าจะแยกบทนั้นเป็นสอง อะนัตระ
คำคนวิภาครอง ตามระของปาพเพนทออง อนันตะว่าไม่มทสดจบ วิภาค
จำแจกชนบนั้นทุกสิ่ง นี้คิดข้อไขแสดงออกแจ่งจริง ใช้ประวิงว่าเด่น
พอเป็นกถอน เทานหนอควรจำเป็นควหรับ แปลกขบข้อบท โนแบบสอน
จะขยายแยกความตามลุนทร กถบว่าขบอันแยกขบนี้แต่คนมา มุดระบทจง
กำหนดไว้เด็ดพอ จัดเป็นข้อคำถจนควรศึกษา เต่านไม่ติดต่อกับ อ ฮา

ตลอดจนมาถึงอะสระไทย ท่านก็ว่ามาแต่สังสระกฤษฏ์ ข้อดีก็ขาค่า
 บราณท่านชานไซ แต่เห็นชัดมาข้างเสียงต่ำเนียงไทย เดิมอย่างไรจะเป็น
 แท้ไม่แน่นอน นโมนั่นแปลว่าความประนามพระ พุทธชายะเพื่อจะรู้ ทศ
 สอน ดีทชขอสำเร็จที่สรอมพร ครูจะสอนจงประสัททวิทยา เต่า ก ข คือ
 ถึงพยัญชนะ นับจึงหระวรรคตอนยอนเข้าหา เป็นหกตอนผอนนับเรียงกันมา
 อักษรารวมสี่สิบสี่คง แต่วแบ่งคิดจัดไว้เป็นไตรยางษ์ คือเสียงสูงต่ำกต่างอย่า
 โหดหง สูง ๓๓ กต่าง ๘ เต่าให้ตรง เสียงต่ำตง ๒๕ มีสำคัญ อักษรสูง
 ข ข ฉ ฎ ก ทั้ง ผ ฝ ส สามท่านจัดสรร กับตัว ห คอบับจบพอกครบครบ
 เป็น ๓๓ ท่านนี้สูงต่ำเนียง อักษรกต่าง ก จ ฎ ฏ สอง วรรคกับ บ ป ปอง
 จากต่างเสียง อักษร อ ครบเท่าเต่าเรียงเรียง ก็พอเพียงที่จะจำให้ชำนาญ
 อักษรต่ำกำหนดนับเกิดพอ ค ค ฉ ง ท่านบรรหาร ช ช ฉ ญ คือเทียบ
 ทาน ๗ ฌ จ สองวรรคด้วยสองวรรค อักษร พ ฟ แด ภ ม ย ร ล ว
 คือประกษ ทั้ง พ ๒ พอถ้วนจำนวนวรรค ยี่สิบสี่นี้ขาค่าต่ำเนียง ใน
 อักษรสามหมวให้ชัด เต่าประหมุดดหยอนผอน ๆ เสียง ให้ถูกบทแบบ
 ระเบียบที่เทียบเคียง ทั้งจัดเรียงเรื่องนับลำดับกัน ถัดไปให้รู้วรรณเขต
 แต่เอกโทไปจนสุดไม่กั้น ไตรษข้อตัวอย่างต่าง ๆ พรรณ แจ่งสำคัญอยู่
 ในแบบฉบับเรียน กระบวนใช้ต่างกันวรรณเขต กตบตรจงวิจารณ์จะอ่าน
 เขียน ให้ถูกต้องตามแบบจงแนบเนียน แดวจึงเพียรเรียนข้อต่อขึ้นไป
 ตาดบนถงทถนสระ ซึ่งควรจะแจกแม่ ก กา ได้ นับแต่ อ จนถึงอะสระไทย
 ก็พอได้เสียงสับห้าคาราตรง ประสมกับพยัญชนะในหมู่สาม ออกเสียงตามตัว
 สระที่ประสงค์ เมื่อเต่าแจกแยกถงกระบวนตง แดวกจงผวนผนหันสำเนียง
 อักษรสูงผันสามตามคำหรับ ไม่เอกกับโทชกกระหนกเสียง คือว่า ข ข ช

ต่อ ๆ เคียง เว้นแต่เคียงสนัดทาคาย คือ ข ข ข ข วัค์สระแท้ จะมันแป
 กไม่เกิดอนเดอนขยาย เหมือนลัดวงกตงทอดเมอวอควาย อันคำตายเช่น
 ก็นั้นจริง อักษรกตางทางผนั้นนเป็นห้า เอกโทตวัจตวากรบทุกสิ่ง ก ก
 ก ก ก พออ้างอง คองงตทงศ์คาเช่นราพรรณ อักษรต่ำคำหรับบังคับไซ
 ให้แจ้งใจแนะนำที่คำผัน เอกกับโททำเสียงอยู่เคียงกัน ค ค ค พอสำคัญผัน
 เป็นตรี ออกสามเสียงเช่นกันอนนหมด แต่คองงตคำตายหมายไว้ค คือ ค
 ค ค คะ วัค์สระมี คำคงที่ผันไม่ออกบอไม่พราง หนึ่งไม้ม้วนจำนวนยี่สิบห้า
 ได้แจ้งจุดถ้วนทั่วแปดตัวอย่าง แม้นเต้าทำจำได้ทีไว้วาง จะกระจำงแจ่มใจ
 ในวิธี แม ก ภาษาม่วยทงสามหมู่ พิเคราะห์ดีโดยชบจนถวนถัก ไม่ควรได้
 ไม่เอกทั้งโทตรี แต่เสียงมีต่างในตัวทั่วกันไป เหมือนจกขุไฟคุแถาะระขอ อีก
 แประขอสระหะระขอ ทยิบมาว่าย่อ ๆ พอเข้าใจ รู้เทศไผ่เยบคายคำ
 ตายมี ถ้าตบถัดจุดเรื่องเขาเรียงเรียง คือคำอ่านทานเทียบทางวะดี ภู่นทร
 โจหารชาฎกกระวี ท่านได้แต่งเรื่องนี้ไว้นมนาน เรื่องพระไชยสุริยา ก กา กน
 เรียงไปจนแม่เกยจบคำชาน เปนตำนานาคากถอนสอนกमार พอไว้อ่านพอใจ
 ได้บุญญา อักษรถวนจำนวนยี่สิบสี่ ทงขอตาทุกทศกษา รวบสระเข้ากัน
 กับพยัญชนะ แจก ก กา เต้ามันลัดรรสำเนียง ก็ยังไม่พอใช้คำไทยหมด
 ต้องคตจตควัดกตประสมเสียง เบน กน กง กก กค กบ กม เรียง ที่ลัด
 เพียงแม่เกยเปรยพิปราย ในกระบวนตัวลัดกตกำหนดแน่ ถ้าใช้แต่คำไทยก็ไม่
 หมดาย ถนัดกตคว น ขอขยาย นัยเรียงรายแม่กตลัดกตอ กก กอ กค ดอ บอ
 แมื่กบ คอ บันจบแม่กมคตมอหนอ แม่เกยนรวมทง ย ว ย แจกแต่กอไป
 จนจบครบจำนวน แมื่กนกงกมเกยลัดหมูน เอกโทตวัจตวามานั้นถวน เปน
 อักษรห้าตามตามกระบวน ที่ไม่ควรผันทำแต่คำตาย ในแม่เกยมี่แปดกำหนด

หนี เกษะเกษะกับเกษะจะเกษะเกษะหมาย อีก โกะเกาะเวาะเลี้ยงเวียง ๆ ราย
 ตั้วนคำตายฉั้ไม่เป่ดกแตกดำเนียง แม็กกกดกขบขบด้วย เป็นคำม้วย
 ฉั้ฉายไม่กตายเลี้ยง ไม่เอกโทห้ามขาดอย่าเขียนเลี้ยง ชักดำเนียงไซ้ได้แต่
 ไม้ตรี กับไม้หนึ่งสมญาทากะบาท เหน้กปราชไซ้มากเป้นดำกษั้ ตวัฉกต
 ชั้กำหนดในเวลาที่ ดังเช่นว่ามานั้ไซ้คำไทย ยบตบตวัฉกตชั้เป่ดียนแปลก
 จดัช่วยแยกอย่างโบราณท่านชานไซ้ คือสำหรับกับภาษาอื่น ๆ ไป จะแจก
 วั้ในตั้งโยคะพิชาน จดัไว้ถั้วตามจำนวนตวัฉกต ทั้งแบบบทคำไซ้ไว้ฉกตาร
 อดำหเพียรเวียนไปก็ไม่นาน จะพบพานแบบฉบับคำหรับคร เด็กนจบครบ
 จบอักษร แล้วฉั้ฉอนเด็กงหนอพ้อหน ถึงแม็กกกดกกันให้หมันต อย่าจู้
 หลุดตแต่่งดำแห่งเวียน จบกยกข้อต่อไปกต ถ้าตบขทจวจจารณจะ
 อานเขียน แต่จเดากบเขานจบอย่าวนเวียน ดำเนียงเป่ดียนตามอักษรฉั้ฉอน
 หนักเบา กกดกกับคำตายไม่ย้ายแยก แต่เลี้ยงแปลกกันอยู่ทุกหมันเหต่า นัก
 เวียนแรกคักษามัญญาเยาว์ อย่าดูเบาจำแบบด้วยแยกคาย เหมือนโงกโกล
 จั้โยกท้วโยกเหยก ทั้งเหตักเตกแต่กแตกตากหตากหตาย อีกจุดจุดฉกต
 ซาคีหนาดนาคกราย อธิบายย่อๆพอเป้นเตา ถึงแม็กมสมมตมอสังกต คาม
 แบบบทเขารานให้อานเด่า ขอนคจรจำโดยดำเนา หนึ่งท่านเอานฤคหิต
 ดิกขคบน เช่นคำเด่าแต่ปุ้มฉั้ฉั้ อีกอย่างขเขียนประชั้คดักตรงหน กับ
 คำว่าชั้เจ้าจพด / นิคคหิตฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้
 คดอง ให้อกคองตงคณแต่จจจ แจกจนจบครบทจจจจจ ยวอตวัฉกต
 กำหนดหนัก แล้วฉั้ฉอนฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้ฉั้
 เกษนแจกเขียนอานพานจะฎก คองหมันหนักหมันเด่าค้อยเบาใจ คำม้วย
 แม้เกยทงแปลกหน เสียงต่างกนเของแยกดังแบบไซ้ คือป้เกาะปุนกระเทาะ

เต็มไฟ เหวะเหวาวิ่งไขว่ได้จับแพะ เท้านั้นเออะเออะเออะไม่เหมาะเหมาะ
 สืบเสาะหาเช่าหรือเราแหะ จะพูดข้อข้อคำช้อยนำแหะ อย่ากระแหะหน้าเหวาระ
 เยี่ยเยาะกัน คำเช่นนมมากตุดลากหุดาย แจกกระจายย่อ ๆ ช้อยัน พอได้ค
 รุจาเป็นสำคัญ เดี๋ยวแปดกกันเหมือนคำที่รามา เมื่อเดาเขียนเรียนอักษรได้
 เสรีจสรรพ แลวเรียนนับในอชสงขยา คงแต่หนังสือสงไสยา ประมวนมา
 นับอ่านให้ชาญเชิง หนังสือรูปประมาณการเดาบัน แม้นโตภตันเหต่อนัก
 ก้มกเหตง ต้นจะหายปลายจะเออะกระเจอะกระเจิง เพราะตะเติงโตภเรียนไม่
 เพียรพัก บูราณสอนสอนชาตัสฐาน อย่าหักหาญเห็นแก่ตวงครครระหนัก
 อย่าตวงตุมทระตทาตายรัก คอประจักษ์จึงค้อย โกรชประ โยชนียาก หนังสือ
 คัดเสาะแสวงแหงทรพยสัน อย่าคุดหมั่นควรวพเคราะห์เสาะสืบสาว ค้อยผ่นผอน
 ทอนทอนตามรันคราจ ถ้าฉาดฉาดนับใจไม่เปนการ จงค้อยียงตัวปลตจกณจกรัง
 ค้อยคตตงเคมคอกอเปนถาน ที่ตระน้อยค้อยเจริญไม่เนิ่นนาน ใหญ่ประมาณ
 เทากระกมชุม แลวงทรพยก็เช่นกันชนนแหะ ค้อยเต็มแตระระดมโดยคชชุม
 แคหม่นเก็บหม่นหามาขุนี้ คงเปนกตุมแต่อย่าเกตุอนตวยเพื่อนพาด หนังสือ
 เดินบนภเขาแม้นเหยาเหวาระ ปะทรอกเขาระ โกรกรวอยห้วยตะหาน จะแพตง
 พตาดป็นเพราะตณถาน คอองพนจจิตรพิจารณบทจว ขอหนังสือศึกษาคิดประ
 ติศาสตร ความฉลาดคนภิกทผลล่อน ค้อยเสานกตริกตราให้ถาวร ทครัดอน
 อุด้าหัดอบให้ชอบชิน แม้นแก่เดาชอชอนใหม่ คงจะได้โดยจิตรคิดถวด
 แบบโบราณใช้มาเปนอาจณ อย่าคุดหม่นมุตัสฐานการวิชา เมื่อแคตวคตอง
 คัดอ่านชานาญนับ ได้เสรีจสรรพโดยอชสงขยา แลวจึงเพียรเรียนนับอย่าง
 อื่นมา ทำนจัตว่าตามอย่างทางประมาณ คอยนับวัดตัสคตองถวงตาชัง นับวัด

เรื่องนางสาว...

ตั้งแต่โยชน์โดยวิถิตถาร จนถึงประมาณดเทียบทาน ท่านจัดการวัดนับตำบลมี
 นับด้วยดวงตงแคแถวณเจียนถดถอย จนถึงรอยเม็ดเขาเตาตามท นับด้วยชง
 คงแคถารามิ ไม่ทวัดตคำว่างไป จนถึงสองเม็ดตเขาเป็นที่สุด เป็นบรุษ
 เวียนคำราภาษาได้ย จงรูปรูเตอนอย่าเกดือนโคต ฤดูโตโดยนับตำบลเดือน
 หนึ่งแปดทศคตบันให้สันทต ตามทจัดเป้นคำราย่าเจอนเปอน ท่านไซคำจ่า
 ให้แนอย่าแซเชอน แดจเจตือนเด่าคำไม้มตาย ของโบราณชานบทไว้หมต
 ด้น ในแบบจินตามถนก็มตตาย แต่ท่านยังมีได้แยกโดยแยกคาย ไม่กระจาย
 จงแจ้งแห่งยบต จึงคตคตจตคำไม้มตาย แยกชยายล่องอย่างทางนุสนธิ
 จ่าพวกหนึ่งด้วยไม่ประปน พวกหนึ่งต้องชองระคนตักคยอ มตายด้วันคววจด
 ก่าหนดไว้ คือคำไทยพุดกันเท่านั้นหนอ ช่างฝึกฝายคำมตายมตยอ คอคต
 คอแค่มคชเว้งจตจ่า บันแผนกแจกออกตลจตชยาย หวงชบายบอกสอทชอช่า
 ชยาดลลทหนะพ้อหน่มจระคตมคต่า ไม่ได้ด้ำนกนกรักตเอา ด้าดับชอมุตระบบท
 หมดเท่านั้น ถารุตด้นโทษทโคตเฉา ด้วยประจกษหตทกแห่งแบ่งบันเทา ด้
 เจอนเงาเค้ามุตเพราะพุดเพยร อันแบบล่อนบอณระบบตด้นทงหมด มุตบท
 บรพทกจตลคยเสถยร เป้นรอกแกวชองค่าหวัชบชบเวียน ถ้าแมนเพยรแคก
 ฉานช่านายุต จะเวียนไหนด้นนั้นอย่าพริ่นจตร บรพทกจตนรอกเป้นด้ากษ
 เหมือนมุตเฉอช่นช่มในปะระพ ทงไม้มตจวงแมงเข้าแทงไซ้ คอจกตไปท่าไม
 กยไบก่าน จะระกร่านชอดอกออกไล่จ เตือกเก็บกนแก่ออนไม่ร้อนใจ
 อูประไมยกก็เหมือนหมุ่ผู้นกรเวียน ถ้าฝึกฝนด้นแรกให้แตกฉาน ทงหมนอ่าน
 หมนคตทงหมนเขียน ด้งได้ลอบคททนไม้มจเวียน แม้นพากเพยรเวียนไหน
 คงได้ร้อย ๆ จมมุตบทเท่านั้น ๖๖

เรื่องนางสาว...

๑ จมมูลบทเบื้อง	แบบสอน
คิดกลั่นสรรเป็นกลอน	กล่าวอ้าง
ชักฉายถ่ายเทียบลอน	ทางเรื่อง เรียงแฮ
โตพร่องโตขาดบ้าง	ปราชต้องเต็มเสริม ฯลฯ

๑ อักษรสูงมีสี่บเอ็จไม่เสร็จสรรพ ไม่พอกับคำไทยที่ใช้สอย ต้อง
 คิดจัดตั้งนำคำให้พดอย มีเสียงกล้อยเกิดอนสูงจนมา จึงตั้งแบบวาหนิตคิด
 ไว้สอน พวกเด็กอ่อนเยาว์โดยได้ศึกษา จัดอักษรสูงนำเป็นคำรว เรียงกันมา
 แต่ขอจนหอพดณ ทงสี่บเอ็จเสร็จถ้วนจำนวนสูง สำหรับสูงเสียงคำให้นำหัน
 ขนเต็มมอตัวนำเป็นสำคัญ แจกแต่แผ่นเช่นอักษรสูงสำเนียง แต่ ก กา ถึงเคย
 เฉดยไซ ผนักได้ชัดๆ ไม่ชัดเสียง แต่ควทควรนาจะนับเรียง ท่านใช้เพียง
 เจดศวอยยามจคิด คือตวงอกกับนอมอยอรอ อิกตอวอพอครบจบตักจิด หนั้น
 อ่านแต่อย่าดะเดิงในเชิงชิต ให้เจเนจิศรจองจำให้ชานาญ หนึงต้องรู้แบบ
 คายอุบายบท ฟังกำหนดเตศไนยทไชราน สึงสี่บเอ็ดนำถวนักควกราร แต่
 พิจารณคักแปดกแยกกนมี อักษรสี่บตงคณจนควล่อ ออกเสียงล่อควนำ
 คำสี่มี มึงสมอรผอนเสมอเส่นอด ชนิดนตวอย่างพออย่างอง อันตวหอเปน
 แต่หน้าคำให้สูง ใช้ชักจุงตจคำจำหนึง แต่ชอยหยองนักแหงนแห่งประวง
 สำเนียงทงควนาทมานา ออกแต่เสียงตงตงตงตงตงตง หนบอกบทแบบยอท
 ซอชา จำพวกคักยคักษาอสำห้ำา เปนเครื่องนำเนะทางสว่างใจ แบบยบต
 บทตพนนว้ายอ คือตวขอนางอกน้าได้ แต่กถาจนเคยแจกเรียงไป คิคคัน
 ภาษาไทยไม่ได้คจาม ควณอนำตวงอทคอกถ คิคตววจจิดคำใช้ไว้ได้สาม
 คือนงนแดงายนงอนงาม ตาตบตามแต่ยอชอยบต ควณอนำตวงอต่อ

ดิถีคติ ได้ตรองคิดคำข้อต่ออันสนธิ คือแก่งแกล้งโง่งงาคบพ กับถมอย่าง
 ยดเป็นสัปดาห์ แม้วางนางอโศกคำไซ่ กำหนดไว้เพียงห้าอัฐห้าห้า เห็นยกจง
 แน่แต่ระบบทวิรงค์จำ ที่แจกคำว่าผะรงงอนงอน อีกผะรงงอระบบอบน
 กับคำทวิรงค์นิมสน ความอนาคังงอเข้าคอกถอน อทาทรณเห็นบ่อได้
 คำไซ่โดย สอทั้งสามออกเสียงอย่างเดียวกัน แจกตัวล่อเท่านันทานเฉดย
 ว่าตอดคความขยายพิปรายเปรย ไม่ต่องเฉดตบ่อนอกษรเคียง คัดจัดคำไซ่
 ได้ครบห้า คือตั้งกับตั้งจนตั้งคเสียง ตั้งเบี่ยงตั้งยมงามว่าตามเวียง ใน
 แม่น้ำจบเพียงเท่านั้น ๖

๑ ถึงแม่สองตรองคิดคำประสม นบนิยมอย่างสยามภาษา แจก
 ตัวชอนานอแต่กกา ตอดคมาจนถึงเกยเฉดยกถอน คือชนนทำชนนชานหน้า
 ผดชนนคกรรยาดานชอนน พระชนงอางชนางในทางจร ำาชนงกถางนกร
 เช่นตามเคย แชนงไม้ข้างโชนงพระชนง ทานทั้งสองนอเนกชเนกเฉย
 บางชนาถายชนกผงกเงย ออย่าตะเตยตั้งจนตั้งชนตเรา หนึ่งกระบจนเนื่อง
 เห็นเป็นชนต ออย่าแจ่งวตตชนตหางงูเห่า ถ้าแม่นคาคว่าชนาตคทาเนา คน
 เก่า ๆ ฐนบครบชรรมเนียม ประทนเก่าต้องเอาไม้ชนาบ ชนอบไว้จะให้
 ส่าบทั้งสี่เหตยม ชนมขงขงมททาเทยม พระเชนยไครอยาเตยมชนหนนตอง
 ทวีานหนึ่งเขาชายชนายข้าง จำพวกข้างพุดชเนะแคะแคะของ ช่างชเน
 ตายตวคกวดตายทอง ในแม่สองที่หนังสือวิจารณ์ ๖

๑ หมวดสองที่สองจงตรองคิด ตัวชอนานอนสนธิได้คำชาน ทำไลน
 ปี่ไลนชอนานาน ชนงนทาชตชารททายวง วมเฉนยนเคยนรารบรมน
 ประตุจพินเคมเคาเผาฉนัง ปดาฉนากน้าบ่วงคตอวนรัง ส่วนนายตั้งสอง

โฉนดโปรดให้ตั้ง ทอดโฉนดบาดหมายให้นายสั่ง คำนายสั่งต้องคดีกำหนด
ถ้ามุดนายแก้เกยจทำเดยวดต ต้องดัจยบทปรับใหม่ให้ใช้ความ ๖๖

๑๐ คัจฉอนำคัจฉนอคัจฉาหรัย ตามลำดับหมวดสองในแม่สาม กุมาร
จงอสำหฬายาม พิศวระหัดตามบทแบบจิงแยบคาย ดินถนากบอิกคัจฉาถนาก
ใครปลุกพฤษกริมถนนทศตหตย ได้ฟังเรองรูกนัตชติชบาย ใครมุงหมาย
เนอนมถนหมเมือง หวงถนอมจนตองตรอมระทมทุกข เม้าเคตาคดกตอก
พยอมจนผอมเห็ดอง ได้สนุกแคตักหนตชวตรเป็ดอง เพราจามเมืองแรง
รายระคายคณ ๖๖

๑๑ คัจฉอนำคัจฉนอชอครบสี่ ในวิชาใช้ได้จตัสรร คือบวททาฝานง
ปรตงกัน ได้สัจคัญแถวจิงแกะณนิกต กนใจเปนแผนกเตกผนวก สำหรัย
บวทค้ำหรัยใหญ่ทไนคู้ พตักสมตสองแผนกเด็กออกตูก คงได้ร้วราจความตาม
คัจฉกร บ้างภระษคตสองพระองคทรงผนงช ได้ทรงสัจฉมหนตเพ็ดนเจริยสุวี
สร้างกุศตต่อเคิมเพมทอ ในแมนหาคาเชนรามา ๖๖

๑๒ ในหมวดสุดคัจฉอนำนอเด็ก นกเรียนเด็กดูบทแบบหนระจ่า กับค้ำ
ใช้จตจ่าเปนคัจฉา จะชกพาให้สัจฉางกระจางใจ แล่นเส้นให้ทันได้นอิกเส้น่า
กะเกณฑเห็ดาชางสนะสนั้นไหว เส็ดจตงสรงสนานสำรวาญใน ชดาโตยถัจฉน
คัจฉนุนราย มาประสัจฉคัจฉอเลยวเสนงแถดม มีมูแถมทตสนองพระปองหมาย
ทุกจนนค้อยเปนคัจฉสนกสชะบาย ทงสองรายมิตสนนคตชบายชี่ ทงสององค
จวงกรวมสนนท เลยจวตคองเสนยคเขาเสยคต สันยเพตพาเพราพรายตจนตย
คี่ พวกโยธสัจฉวมเสื่อสนอบกาย บ้างนราธิบดินทรป็นสนน สัจฉทุกกรมปราบ
สนามออกหตามหตย สัจฉวมเพตพาจาะชองไว้มองราย คายเห็ดกถายเกิด

สันนิษฐานว่า... อธิบายย่อทุกต้นของถ้อย เสนาเรน้อยๆ ว่างกบัว่าทัมม
 คำเด่นอดกขบญนิยม คงได้สมมาข้างเราก้อยเบาใจ วาหนิตแม่สามต้น
 เทาน จิตจรคาอ่านออกงานไซ พงกนกรเรียนเพียรดูรู้เศสไนย ก็พอได้สืบ
 ลาวเป็นรางวัล วาหนิตแม่สามต้น คำไซจตุเจ้าเกาะได้เสาะต่าง คนแซม
 จับเข้ามาเราไม่พราง โกฎเฮมาเศตักขยงกายานยา สุนัขขกมลงขมากินนา
 เข้า ปตาเฮมาโกรยนิ่งทอดจำ ๆ คนเฮมาผวดาคตากายา ขมนทาเช่นผักปอด
 คตอดคคว เมืองเฮมรกกตองเกณฑเฮาสามทบ เฮมนตานาตยบสยของหัว มุง
 เฮมนเห็นขมอนกควรกดคว มักเหมายวว่าขมงระนุด ดเห็นหน้าขมึงทงเครงเฮมึง
 แถบสาเพ็งควน ไชมงโรงกงดี ช่วยกันเก็บหัวขมอนกกองอกค ได้เหมายเจียให้
 สันทกตนาฮาย พวกชาวสวนสวนกันไปจับกบ พอคำพลบขมุกขมจกวหวาย
 นุ่งผ้าขมุดขมิดไม้คตฮาย ผู้คกตายกตบเขมดเฮาเค็ดคอง เมื่อแดงไปเห็นไฟ
 ออกช่วงไซค ผู้ไซมดหดอกหดอนททุกหดง ขมจคหว้าบออกสำคญคั้นจัน
 จวง มนหดอกตวงบขมบขญยบเขน คองขมิบหายใจขมบๆ เต็มเขมือบ
 เกือบจะขบเมือตกเงิน ว่ารับได้กตางขม้อมคตอเมเกิน เขมจทองรองว่าเมิน
 มึงฮยาคู จงตระเตรียมตรวจไฟไว้จิงทว จระยกแต่ขมุกขมจเมือเข้าครุ ที่
 รวงว่าขมอนขมานค่าครุ ท่านตาอยู่ท่านมอนจกมึงด เกมินไฟได้มฤคไปทุกขิง
 ขมึงทงบอกกระบวนว่าถจณถ คต ผ ผ นำมอนหนีไม้ สำเนียงทจระมาไซคว
 ไทยเรา แต่คจจอนำมอนหนีไม้มาก จิตวิภาคคำอธิบายให้คตตายเซตา ไบสม
 คั้นแสมแดงเปตา ท่านจรวจเหมาเปนสมุทแกคจจิง ฮย่าโกรขมุดเคยสมุท
 บัญชีคช ฮย่าเปนทุกขเคยหนะนายรายผู้หญิง ตามไสมนนคว่าฮย่าประจิง
 คอยนิ่ง ๆ สืบไสนขคงได้การ สมนจากหดบหดงคทาหาไว้พร้อม - เลียงเขา
 ตอมเนอสมนสนนชาน ทคนรกกตองชกสมานนาน ยาสมานมักเปนยาสมน

ไพโร ตุกส์มนตามกรูเจียวครุเก่า เสมียนเราสู้ไหนักส์ได้ มิ่งสมรฎามารอน
 เส้นที่ไผ่ ทักสมรฎามีไชยคุใหญ่ยง เลือสมิงยังประวิงเยื่อสมอง เดชส่มักสอง
 กองตั้งให้ตั้ง ส่มุกไบตาดายชยายตรง ว่าให้คงบทส่มาค่นักปราชชม
 ส่มดชาวส่มดคำทำจกรบ เลียงเรอรบเพียงส่มททะเลต่ม เป็ดอกเส่มดทำ
 ไตไชระบบ คนนิยมเรียกว่าไตเส่มดมุด เกาะส่มยไตเส่มอมตส่มอ สบส่มย
 ไยมารอ ให้เรื่องส่มญ จากนิตแม่ส่มาคความนุกุด สิ้นเค้ามตจบหมตบทรบิต
 อักษรตั้งนายอชอทต จตจชคาไชไวไตส่น เหนเขามงตั้งชยาคุนากิน ตั้งชยา
 นัยไม่ส่นไม่ส่ตถึง ยงม่นชบตบยงบชย จานรหนชนภเขาเขยาส่ง แบ่ง
 ชยาแค่น้อยค้อยประจง เตือชยากวางตงจนคนตาย จงเว้งไปหากวาดกวาดชยะ
 เื่อประเททจนชยนบ่นใจหาย คนชยันทำงานการไม่ฉาย คิดชยันอยู่แค่นายจระ
 ดงเกิน ชยอนได้ไชจึงทำชยกชยอน เขยอนถอนชุกนายผนพ่นเขยอน บุค
 ป่าพงคองชยงเขยงเดิน ที่หมายเกินปิ่นแขยงจนแขงโกง ปลตาแขยงชุกมรด
 เจ้าพวงนคปตทงไชยง ชาเขยงหยอกผู้หญิงจิงโทอง ๆ คาปานไย้งแก้ทำโอง
 ไชยงจิง กนมังกคเนตมนตนกดนชยอก กระเทยมปอกชยกชยกคาพริกชง
 ชยคกอยค้อยชยตไวคอนตง เวาไมทงชยาชยาดชาตนักเตง เชนชยบเขามา
 นงบนหนงเสื่อ ชยาบเรอยบระยาทำคุมเหง ชยบคาบอกไยมุให้เกรง ม่น
 เขยบออกไปเองจะว่าใคร ชยบ ๆ ได้ตะครบอะไรทดา อญชยม่นภาษา
เขมรไช แปลว่าชาพระพทชเจ้าจงเข้าใจ ทำชยมกรมชะไรก็ไม่ว อญชยม
เชนกนกับชญชยม นงปอกช่มกนชยยเจียวนายจู้ แกชยายเคิตหนะนายทานจะ
 ต ทริมคเห็นชเยอะชยะชม คจผอนาคชยอกพอกคต คาชนิตบพผยองผยบกดม
 หยงผยอเออจิงเขาละเตาดม คำไชช่มทไผแม่ส่อนายอ คือหญิงแพสยาดเต
 แพสยน ตรกนคจยส่นทาดายกตอ เหนเก็ดอนกตบชยบชยอนทำอ่นคย

แล้วย่อยย่อยของโตมาซัน เหนปลูกแปดกต้นแลยกสยของสยด ทอระหดหาก
 สยบกระทบกัน พระบรมกตยบแต่บ้างบรรพ อภินทรพระสยมภวญาณ
 กรุงสยามมีไคครามชยาคศก ดอนหาจฮักแดตหมุ่ทหาร จัดครบเครื่องสยมภ
 เหมือนก่อนกาล ชยายมกมกรานส์ยวภกศร ทนาบับนรูปเป่นราก โสษ
 แลยะ โอฐแดพิภกคูกกกก นคาเทียบเวียบรายดงตายตกษณ ในเม่นม
 ประจักษ์จตตามแนว ดาดับนจะไดว่าแม่ห้าตติ จระแจ้งจตคาเทียบระเบียบ
 แดง ไว้สำหรับเดกคพอรูแกว เหมือนแนะแนวนำชยายพอหายมจ สึงสับเฮ็ด
 นำรอมค้ำไซ ค้ออะไรเขียงชรมเจียงท่านชวจ ได้กินยาหญ้าฝร้นอย่าพรันกตว
 ของฝรั่งยงชวพอค้อเคิม สราพกถันได้ยกจิมตติวศร ศีร์สวสดีโตกทเจดิม
 ขดบ่อสระเหะหะดเคิมเกริม กตบมาเพิ่มโครกเค้าให้เหงาทรวง สระนึ่งจ
 เลียงดำเนียงเต็นาร สันพระเคราะห์สรวงแดวบวงสรวง สรสรัดนเสรง
 เหนเค็ดดวง ท่านทงบวงเชิญอยู่สราญรมย์ คากังสรวงญสรเสริญจุพาดกษณ
 เพราะเวมวกแดวมาเวดภรมยสม เสด็จตงสรวงชดทงเซยตม ที่เกรียมกรม
 สรสร่างบางบันเทา เย็นชืนรันฤไทยกัใส่สรวง ไครก้อสร้างพระอารามตาม
 ภูเขา ดุดังแล้งแกดงทาภูมตาเนา ช่างเพรศเพรคค้อสรวงสรวรค้เวียง
 นางกระษัตรมทรสุดอโยค กรรแสงโครกเรียกบุตรจนส์ดเสียง วางแล้งรค
 คานหาบดงรายเวียง สันดำเนียงสรวกหน้าภกศรครอม แล่นส่งสารสอง
 กระษัตรทรวงก่าสรัต สุตรันทตฤทัยจนไม่มอม งามประเสริฐเดิคมนศย์เป่น
 สุดจอม จะถนอมงามสรวบไว้กับทรวง กับคานึงท่านว่าแกดงแล้งสรวบ
 สรวบวบเสวังจสารชานาหดวง สรวมพรให้สำเร็จจนเค็ดดวง มีคนดองเก็บ
 สรวายมาชวยเรา ฉาหนศคคตบรวจบครบทหา จงอส์่าห้หมนตทงหมนเต่า
 ให้เรงเรียนเพียรจำในสำเนา อย่าดูเบาหมนตทงหมนตทรวง ฉาหนศคททก

ยกคำใช้ กุดขดาฮาโดยโคทั้งสอง เครื่องแต่งข้างนำค้อมี่ขุดทอง บ้านนาย
 กองกอดุดออกครึ้ม ที่โสดเซตตามามัจฉาหัวเห ทำโสดเซตจำโสดนเลี้ยง
 กระหิม พืชเบิกโสดนทวารอ่านมนต์พม คาส์ชมมนต์ขดงจึงคดงไป บ้าไม้
 เสดงข้างโสดงโยงกันบุก ทำงานขุดกขุดย่นวายนอน จับต้นคังขุดกๆอยู่
 ข้างใน โสดกอะไรก็งกคังคังสะท้อน ซ้ายคนนขรดาดไม้อาจหาญ หมัก
 ประสาร์ตาขดบขยับเหมือน ผ้าโปกขดบหีบมาอย่าแะเชื่อน ลูกข้างเถื่อน
 จับได้จะไปดู เหนเขาเด็กคเด็นเช่นดูกขุดบ เขามียบยับเปต่าฤาเจ้าหนู บั้น
 เป้าขุดบดินค้ำทำให้ฟู ไม้ทนรูดขดบมกนรุ่มไป เออนั้นแนนายปานหลานนายล่า
 เขาเย็บเครื่องขดบมาเอามาให้ คัดคั่นอนป่าวขดบขุดขุดขุดไป ถึงอยู่โกลบ้าน
 ขดอกก็พอดคาม คนอะไรใช้พูดแต่ขดขอยๆ ดายขดบมีไซ่น้อยถึงร้อยสาม เจ้า
 ก็เกิดขดบขุดขุดความ อย่าลวนตามโถมเฉตยงเยาว์โวย พดกชาวบ้านบาง
 โสดงโยงกันเดิน ไม่เคยเห็นการขดบองอารามใหญ่ ซ่วยกันมุงด้านเฉตยงเคียง
 กันไป จับขดบถุกอะไรไม่ไว้วาง ไม้ขดกปลัดกต้นคนขดบาด พอยงปราด
 นกบินเฉตบขวาง ปลวขดบมอ้วยส่วนคิตองนทาง ขดขนวางไว้นนเรือขดบม
 พสนัน วัดเฉตมสร้างเพิ่มพระเกษรคยศ เฉตยไซโห่งคพอดกถัน ทคอดหัก
 บักเฉตบออกสำคัญ เฉตยกันไปจงทั่วทุกคัจคน ถ้าแม่นไม่มีทุกขขดบขดบขดบ
 แดะกถ้วยเอาไปขายแก่นนายสน ได้ทำผัดคิตเฉตยวเลี้ยววกรรมต ทงสามคน
 คิงถดาออกร่าว่า เทยวรอนรบบรอนเวเถดโกลด ปะโจรไถ้วิ่งหนักถัดดา คาสถน
 คิงถถันไม้ทนคด้า ถดนปานวานอย่าทำให้คตายเกดยว ทพพมาตางเมอง
ถดาง ทำนจางวางคาสถงขง โกทรเกษรยจ ถดงแ้วแปรชาตขาดทุนเทยว ไคร
 กรุเกษรยจเชยญเกดงให้แจ้งจวัง มาให้ทันในวันเกดงศก หน่งถดกทำถดากโกล
 วจ หน่งถดอกบออกยาอย่างประวจ หน่งหน่งอย่าเกดถอกถดนถน เชยญไปหา

คางมมมเกิดก นกเอ็กเกรกบินแลตบไปกตางหน ทกตวงทกฏกตมกตมเป
 วน เลียงรพดเพยงแผ่นดินถ่มตตาย รัักษาสารกรมธรรมเปนหตักทวิพิ
 อยาใหยบยอยยบบบตตาย ดอกมรดพงจะมตออกกราย ๆ เลียงคังมตพดก
 ายกระจ่างตอง เหนมตงจิงไฟตไปคามมต ขำต ๆ เมตไฟตเอาใหญ่หตอง
 มาหงกรมยมเมตตอกเตหตอง คากมอยวงยาแกบาศเมตต ตงในน้ำตามคแต้ว
 เมตไฟต เลืออ ตไต้ณะแต้วมตนะน พดมารมตอายุตงเปนตงคต จานรทหนจ
 มตม่นตตริง เลยทราเลยทารบตบไปส่น เลียงบัตรันบัตยุงตงมตุงมตง หน
 นเมตยงแตงแหงออกกรว้ง นิตาสตงมตกไต้ทำไมเวา จวริงหนะนายอ้ายไมตกทำ
 โหยกเหยก ขากะเมตกชนตู่ชนภูเขา เวือจะแต่นตมจตคตองมตคเพลา หน
 ไฟตมตตจตแตงเจาทาเบาความ เตยเมตบโตตมตบเลียงคังมตบ กตองคตบค
 ตคตมตตาม โตตเมตตงเมตาระเราไปตาม เมตจะเมตงงามเตกเป่าเผ่าตบอย
 พดมตอตอเตนออกเตนหรบ เจตอออิฐโยนรบคนมตอย ๆ ตจวคาศเมตมตอ
 คอเปนรอย เด็กกพดอยกนสตาตนาชง เวือแตงแตงจาทองฟ้าเบต ระวังเลต
 สตาตนม่นจตง คอยสตเนนไต้ตไฟรกรว้ง ตงนเควริงตตตงเลตาเปตา
 สตตงเลยทค่นมตสตะ เลตอกสตจนไปปะทเนนเขา หนุาตกรบเห็นสตบ
 สตอนเพรา ม่นเหนเราไหว้สตอนค้อยอ่อนตง ข่างสตกแจกสตาตสาร ไต้ต
 โยกโยยกทำเลตอกสตนส่ง ยายกบตาหน้าสตตเทบปตตปตง ที่เกาะกงจ่ม
 สตตสกตเวือ คตยวนออกสตตจนอนชาต ปตาสตาตปตคตตองนเมือ ยิง
 สตตทในตากาบ่นเวือ ยาสตตตตงเลตอกาตงจวริง ถ้าใครโตภกนมากมก
 รากทน ทงตงจนเจยนสตบตงเนนง ผ่าสตบชบชอนกบหมอนอึง แตน
 สตบทงตงไมคตาย สวดมชมตงนแต่ไพรพฤกษ ไมเหนงนิกเตยจ่าจกรว
 สตตาย ไกรช่างพุดสตตตวยช่วยพิปราย อธิบายคำเทียบไวเวียบเวียง จบ

แบบจําหนักรบหก จะหยิบยกคํานิยมประสมเสียง ในแม่เจ็ดจัตระเบียบได้
 เทียบเคียง ไม่หักเสียงจากแบบฉบับเดิม ดังสืบเข็ดนำอพอสงักเกิด จํา
 ต้นเหตุแห่งพจนนทเพิ่มเติม ยกเอาขอนำอเอาต่อเติม บทแรกเริ่มเรียงนับ
 ตำดับไป คือคําว่าชายชวาแต่ไขว้ไขว่ ชายพวกจับปทุระเดิ่งชวกไขว้ กระจาก
 ยกหกชวาคะมาโย คำนเจ้าเขว้าทางไกลระยะกัน ของสระเบียงเดียงตนคอง
 ขวนชวาญ ญาติทงหลายมาสมนมนกนทำขวัญ ทงสังขวานห้อยแขวนอยู่แน่น
 นัน คนต่ำคณูกตชวางทางไมตรี ชายจนอดชดศตคกว้างขวาง อยาทงขวาง
 กันเตยน้องทงสองศรี คนอยู่ในเขตรแขวงกาแพงบุรี ในแกลงนบกชวาจากไม้
 อยากเดิน แดเห็นฝูงสกุณาบินถาแตก ถ้วนนกแขวงทงสันออกบินเห็น
 มะชวดชวาคตาชดาคุน่าเพदन กระจบอชวดยบเย็นพอยาเยยจ ผูกมูรายดง
 หววยดงชวับชวาบ ไม่เขตทดตาบเขย่นชาดงชวอชวอยจ นกแดงแ่งระแขวระเพื่อน
 เชอนทเดียว หนามมันเกยจแขวชระชวามาระราน นวนนอวบริสัทชิตตผดผาด ที่
 เนินหาดทางแควชนไพรสำน ถึงปากดงวงเฉวชนจำเนียรนาน ท่านคาปาน
 ครุเดชชวองกรน ปดาแฉงง่ายดตฉวตเฉวชน ท่านจตเปตยันทเฉวชงให้
 ชวอผด ในกองชวตปลอจตพิกต พระจุมพตถวดยราชชวตไพร ถึงเคียดเค้น
 กไม้ต้นถจจตหวง ยกมาคองชองถววยชองนายศรี เดอออกการให้แต่พานพอดม
 นางเทจหวาดผจหาภุชร สจวามตเหมือนนบิตุเรศ ประจักษ์เหตุแห่งสจวามภักดี
 สอน คําเชมรเรียกสจวาจจวนร อรชรช่อไสจคอกไม้ดง เห็นสจวระดอยปะที่
 คันท่า สจวาราไชสจวรรยกันไฉหงษ ทาบญได้ไปสจวรรคท่านจวตรง เขา
 สจวานไชดงคตระปู พยงนงพดงตมตมสจวาน ติดใบกานท่าเสวียนรองหม้อหน
 พิศวงสงไสยวงไปต ชนไปชยถึงสจวangkบุรี แต่พอดกทอชทงรุ่งสจวาง อย่า
 ให้ท่างตาสจวงชอบถถ ใต้นคยาสจวงสจวายกคถายดี แสวงหานารททรูปงาม

อันสงกตักปลาทากขัต ศรีสวัสดิ์คนนั้นเป็นรองถึงต้องตาม พิสดาคต้องอสูรที่
 พยายาม โอ้แม่ทราวมส์ดสวาติอนาใจ กำปั้นแซกแต่นมาท่งวิต กระบือ
 ขจิตกันถูกสวามใหญ่ ได้เดี่ยวปลาสวาคตายฤไทย นี้คำใช้วาหนิศลิตจำนจน
 นับบั้นจบครบเก้าเพียงเท่านั้น บัญญาตจำได้ไม่หันหวน หยบอย่างไ้ย้อๆ
 แคพอควร หมันส์อบส่งนตุคำหรับฉบับเวียน ฉาหนิศท่งบหยบยกข้อ เอา
 ตงหออออกน้าประจาเขยน จูงน้าต่าดับอกขรวเวียน อสูรที่เพียรบ่นเต้าให้เจ้า
 ใจ แมตั้นตงหอน้าตงอ แจกเต็มค่อต้อตามตามวิไลย กำหนดแน่แต่แม่
 ก กาไป มีคำใช้้อออกอย่างตารา ครอบถันถึถั่งได้แจจจิด ไม่ข้องขัต
 พุ่มพวงตวงบหงา หน้าแห่งจวงเหงาเขาบัญญา ช่างถกฆ่าท่ง่าหงะเงอระงะครัน
 เตียงเกวียบกรอบยอบยอของร้องหึงๆ มเหยื่ถกคู้ค่นาหงัน พดกเขียงแฉ่น
 แห่งนตุตวงตวงวัน เทนพิชพรรณหงอนโก่ประไลงาม พดกไพร่ทรวพจน
 หงอนหง้อ ค่ำมะหงงหลงต้อไม่ได้ถาม ีระสมังท่ง่าๆ อ้ายยาม ร้อง
 หึงๆ จิงตามเรามาโย เมื่อย่ารุ่งเคาระสมังตงโห่งแห่ง มันอดเก่งเดิน
 หงกๆ ชกกุได้ ตมจบบึงบหงกชกตัมไป ขจกไขว่พดจพดกนงหงกงอ อักค้ำ
 ว่าหึงกๆ ไชกตงเหงก เจ้าคนเกกติตตะโห่งท่าหน้าจ้อ สมหงอกบวงเม็งออก
 กระเคื่ออกคอ คนหงตหงิตแต่จไม่ขอสมาคม เจบหงอดๆ หยอดย้าปากหงับ
 คนหงมๆ สับปลบกมตม ทาเงอหงุมคตมชนคนนิยม ท่านคาสมแก่หังอม
 หลงค้อมคต ผตตาดตกค้ำบางค้วาหงาย เมวหง่าจกตายเป็นเตื่อปลด่าว่า
 เหมือนปลต เตียงมันร้องแห่งจๆ แถงชนตด ถูกประชตบ้อยๆ ตูหงอยไป
 สุกกรตองหอกเสองคูเงอหงอย เห่งโคไทตย้อยเป็นไหนๆ ถึงท่านสังประติ
 เห่งก๊ะเอะใจ หากจ่าได้ชวานเหงาเจิงเหมาเอการ ผู้รายปลตนคตคนอวยจนหงอ
 จนหงอนหงอยยังเมยอท่าอจหาญ ทถางหญ่าท่านผู้ใหญ่ท่านให้การ ท่าน

ผู้หญิง โกรธงานพานพาโต นางชาววงกรวดเดบเคบคณหญิง ร้อยประจงเป็น
 อบะไว้อะโฮ ทักจอย่างบางหนาทักฤาโต นายนุดหนิงโรตุเรวครัน คน
 จนมักเป็นคนใจตระหนี่ มากวกตทหนุกดูชน แหนจอกบอกนาเป็นสำคัญ
 พวกละยอกนอย่างกระเหน็ดกระแหมเดย ย้ายจนควรไต้โยสรแหน เออนั้น
 จะไปไหนให้เดย เรื่องอเหนาเขากัดนเหมือนเช่นเคย พิปรายเปรยเพียง
 หัวเหนาด้อยเซาวันไฉ เหนกตาดกตมหนุ่มหน้าไม้เอาส่า พุดกระหน่ำต่ำทบ
 รับไม้ไผ่ รู้ไม่ถึงแต่จกทำให้หน้าใจ คนอะไวกนหนะไม้ตระวาง กระเถนที่
 พอกพดชนชตุนหนนา ตางมกฉาหนานจิตมากัดชวาง หมอนหนนไต้หน้อย่า
 ให้บาง ผดมปรางตจหนอนเข่าบอนเบยน หนงส์อหนงส์ตจแต่เดยหนิง ให้
 หนบตงหนงส์อแรงครองเซยน เซิงกหนงเกยหนิงเจกตังเตยน หม่นจำเนียรนิก
 แหนงคำแหงการ เครื่องตนครปดงหนงหนงเหนง โหนง โหนงเหนงร้าย
 ฆองหนองหนองชาน เสียงคนชกยของหนองกองกงาน หนองละหารหนัก
 หน่วงให้ตวงเดย ทงกาทกานาตาเป็นเหนยง ปตาในเหนยงนกกตนชยอก
 เดย ไม่รู้จักหนกเบาเขาไม่เคย นำออยเหนยงหนิงกไม่นิกกิน ปรชทาน
 โทษเถอะเจ้าคะคีระโหนก เพราะถูกโชกหัดลาทำนตาถิน เกบผกหนอก
 จอกกระจับในวาริน บุตรนายป็นหนนวกส์่าเหนยงคน ผมกกตจตงหนวด
 ไม่อาจเขา เนอคจายเถาเหนยงหนตทงผดยน เสียงฆองหนองหนอดคอด
 อกกตน จับถอนชนถอนหนนวดกวดเอาเตยน กระทะลาวตงเคยงจนเหนยงหนบ
 กระหนาบจับปุ่นบตงบบเคียร ปตาคอดเบ็ดหนบ ๆ สับเหยื่อเคยง ตุแนบ
 เหนยงเหนบภฤชสันทกาย กระหนอบไว้มให้ออฉางฉ่า เข้าเดินป่าชอนชก
 บุกหนามหวาย นี้ไต้ยหนุ่มมกจะกตมฤคตาย จะต้องอายเหนยงมใครทำไม่มี
 เตะส่มนทานตงตงจาหนาย เหนชระเวแก่กายคองหน้ายหนี ไต้ยามหนวด

กระจโงกหน้าแค้นท้ว ^๕ พอเดือนสี่กั๊กหน้อยจะค่อยเบา ^๕ อย่าเคาะแคะเดยพัน ^๕
 เขาคเหนื่อย ^๕ เออจะเหนื่อยเราไว้ทำไมเจ้า ^๕ ไม่เห็นแก่หน้าจยตาข้าไม้อา ^๕ ผด
 กระจเบาอังกั๊กหน้าจยพอช่วยแรง ^๕ โดยเสด็จเห็นตเหนื่อยทั้งเมื่อยเหลือ ^๕ ข้าง
 ฝ่ายเหนื่อยเขาสันทุกแขนง ^๕ ทศนยางเงาทั้งเป็นรังแวง ^๕ ส้มไฟแดงยาง
 เหนือออกเชอะชิม ^๕ ดาวผู้ชายขับไคว้อา ^๕ โหนอ ^๕ ตกแทงหนอไม่เตียงเสียงขมิ ^๕
 หมามันขบคาคันแก่บ่นพึม ^๕ ทำอิมคริมแดงคาสันบ่นทำไม ^๕ ตั้งนายมาหมาปน ^๕
 ให้พูดบ่อ ^๕ สำหรับก่อฝามนังกูใหญ่ ^๕ ฝูงหมิ่นเม่นโตดเต็มตามพนาโต ^๕ หมิ่นเจก ^๕
 ไถหมิ่นตมร์คัจริง ^๕ เพ็ดนตหมิ่นตจวคบาท ^๕ เหม้อายัดาดโยจิงเทยวเกยว ^๕
 ผู้หญิง ^๕ คอองปรบใหม่แดงสหวาอย่าประจ ^๕ ของใหม่จิงญาของเก่าเรายัง ^๕
 แแดง ^๕ บ้านเกาะแดงเพ็ดงใหม่ไปจนหมด ^๕ ประเพ็ดคชอเหมาเอาทั้งแสง ^๕
 ร้องเรียกเด็กหมา ๆ ^๕ กระจแวง ^๕ เหนกักรแดงหมิ่นใหม่อะไรเรา ^๕ ผู้หญิงหมิ่น ^๕
 นนไม่มีบครสืบสาย ^๕ หมิ่นทำงานการไม่จายอย่าอายเขา ^๕ อียดหมิ่นถึงจกรัน ^๕
 แดอย่าเมา ^๕ คันทมากเปลาตาชคินตักหมิ่นพัน ^๕ พวกรุนหมิ่นพันได้หมายคุ่มคัก ^๕
 อย่าจนจกรทจระหม่นท่าหนน ^๕ ไคกตนเหมนเช่นไฟไหม่นามน ^๕ ดุเหมอนกน ^๕
 กบหมอนทนอนนาง ^๕ พดกบหดอนแดงกหดอกคอกกระหม่ง ^๕ คาสัจจจจริงหนะ ^๕
 นอองหย่าหมองหมาง ^๕ คกตองเหม่งเพ็ดงว่าท่าท่าทาง ^๕ หยบพายจางชวเหม่งเหน ^๕
 เก่งครัน ^๕ เออกตองเหม่งนี้ทำไมได้ข้องใหม่ ^๕ เสียงจะโจ้งक्रमเหม่งเก่งชยัน ^๕
 เสียงหมอง ๆ ของกระจแคะตจวจกน ^๕ หมอเหมยงกนเหมองนาทตาคตอง ^๕ นาง ^๕
 เหมอนนงหอกหมกยกขนตง ^๕ คุฏาข้างหมักหมมจนหมิ่นหมอง ^๕ อ้นพดหมา ^๕
 ออยากเคยวเทยวตาของ ^๕ ประส้านตองตหมักพฤกตาย ^๕ เด็กมกเรียกวาเจ้าหนุด ^๕
 โทมกเทมก ^๕ จนนเมษหมอกกตมคตมจนสาย ^๕ หมวกยกอดหยกแกจตุแพรวพราย ^๕
 นแนนายสันทงหมตจงอดออม ^๕ พวกรมวยปลากาหมตชตคตงนาค ^๕ ไซเหล็กหมาต ^๕
 เบา ๆ ^๕ เผ้าถนอม ^๕ หมิ่นผ่าสันกระหมุดกระหมัดคคิตกรองตรอม ^๕ ใครไม่ยอมหวาดหมุด ^๕

กษัตริย์ ฝ่าหมนางศิวโปรดถ้วน โทมดเทศ จำสั่งเกณฑ์หมจดหมุดให้สั้น
 มอมดบาดหันเหมือดเด็ดไทรริน พอกมกนค้อยหมบเรารบทน หมบหมบ
 คบชนเด็กบนเตน ไมทนเห็นคเจ้าหมบครุบชน เมื่อหมอบเฝ้าเรากรู้อย
 ด้วยกัน เขาเบียดคั้นเคมกระเหมอบเกอบกระเคง ฝ่าผอนกไมชกทำหมกหมม
 หม่อมราชวงษลตมท่าแอบแฝง ที่โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมไม่มีแคลง อย่า
 ระแวงเดยว่าหม่อมจะขอมยิน ซึ่งจ้านคองบทในกฎหมาย แดกสตายของ
 หมุ่ยท่านคาวดีน อนุญาตหมายนกดชอบระบอบระบิต จงบาดหมายไปให้สั้นถิ่น
 ค้าบด ส้มเพทแต่ค้ำทอทองทอองกระแหม่ว แก่เรียกแนวเหมยว ๆ ทุกแห่งหน
 ควมะเหมยวเหยวกรอบเห็นชอบกต คูล่งคนเดินเหมยวเรือยส์ญจร ค้าหมอ
 เดยนตุเคยตะแหมะแจะ หมอจันมักใช้แหมะตามแบบสอน เหนงามเหมาะ
 เพราะถ้อยสุนทรภักสอน ค้าหมออ้อนบ้านหม้อตูกหม้อมี ในค้ำทอนำยอได้ค้ำ
 ใช้ แม่ทรามโดยช้อหย้าเป็นยาหยี บดงส้มครกใครไม่ราคี่ ของค้ำบ้นหญ
 ยบยงพวงเหตการ เจยรบาคค้ำคพวงทงนุ่งหยี ส้มอินทรีนารักส้มคี่คี่มาน
 ก้ามะหยีมกมมานมนาน ได้ตะพานนีกแหยงตะเคงโคตง นันตเถตค้ำขึ้น
 ยันแหยงแย้ ออกจิงแเวเหยว่ายุงนุ่งค้ำโกง พวกกระเด็นค้ำหยนต้วนคนโกง
 กิต้าหยนวง โทงไปค้ำตามทาง นางบ่าหยนนนักเคยแต่เยยหยน ชักกนหยนฟาด
 กตมจันตัมผาง คู้หย่น ๆ อ้อนหยุคตูกตาง เหนท้ำทางทจจะหยอนหย่อนก้ำตั้ง
 อนึ่งค้ำพวงแซกแปดกพวษา เขาพูดว่าคั้นหยงกับยาหยี ออกค้ำนหยางอ้าง
 ค้อยค้ำประคัง ให้เขาหยิงนาระค้ำกตบระแวง ในค้ำทอหย่างค้ำยคู้คู้พิภัก คน
 หยงเยอเออชานกชยาคแหยง เต้นแหยงยันกระแหยงแก่งก้ำแพง ม่ายนแหยง
 แย้ค้อยูเหมยอนยักษี ออกจิง โหยงโก้งค้ำงยัน โหยงโย้ อย่าพูดโอ้ด้ายหยอง
 ค้อยส์ตัก เราเห็นค้ำน้อยหยของคตองบารัก อย่าทำชักชนหยของมาตองกัน

ทายังรุ่งยั้งเหยงส้มเพลิงหมก มาขัดดวงดวงตหยกทำหยกชวน เพราะหยาก
 ได้หยกชวนรบกวณกัน หยกหยกครันเจี้ยวอาย โผลก โหยกเหยกจริง เออ
 อะไรนี้มาเผ่าแต่เข้าหยอก หยวกกด้วยชวยกันตอกแทงดาวยสัง น้ำมันหยด
 หมดให้ไม้ไหวคิง ถ้าเม้นทงนาหยดเหนอชเชง หยาดนาคางพรางพรอียดง
 พรอยปรับ ได้ถึงสืบยังไม่หยดจะหลุดเหตง หยอดน้ำมันไหลเด็ดดอก
 เบ็ดเบ็ง เดชตะเล็งเหยียดอูเป็นโทแทน เหยียดมอราพอนคุดอนหยบ ข้อ
 หยาบซาทำให้ปรับเบี่ยนับแด่น หยิบเอามาว่าความไปตามแกน มันเด็นหยบ
 ทบจนแบนจะว่าใคร อ้ายดาวเกินมันมาทาทยาเหยียบ เวือประเทียบหยาบ
 หยามห้ามไม้ไหว เหนฝนตกหิม คุมมละไม อ้ายเด็กไว้มแหยมนี้แก้ม
 มอม เขากดาตายฝอยกรของกรอยสัน กะหยอกกันแหงงเห็นเป็นหย่อม ๆ
 พวกันเด็นยังหยาดเพราะดาวปลอม มันมาด้อมปาหยอยคุดออยครัน พบพว
 ดาวกันเขาเหนยวเคยจหย่าเหยะ จับชนแกะหยนเหยอะคุดเคอะชัน กาดัง
 โกรชโตดแหงวยังไม้ทัน คอยหยอยกันเหย่าเหยาระพอเหมาะทาง ฟังตาดีสันต
 พุดอวดก้อ ตาบังหยอเป็นพระมาแกมาชวาง นระหรานะครหรับหวาง
 ตะเคยงกตางหรับหว ไม้มีเปลว เดยวนเปนตกกงานบ้านด้าเหร์ ททำเดพว
 แชกท่าแหตกเหลด คักส์เหร์เขากัใหญ่มีไรเดว ยกไหล่เฮอประเหร์ว่า
 เจ้าเซิน ทคนคำพุดคำหยาบประหระ แดตูปะเสห์รันไม้ทันเห็น หย่าผ่าหรัน
 นนพอกกุกกบดุกเฮน นายหรันเปนกอบปราดมานาวัน ใครไม่ชอบเงินเหร์ย
 เปดยนเงินบาท เขาวะราชเส็ดจทรงอสังหรงัน เห็นบหรงตงจากอาชาพดัน งาน
 ประชันเกณท์นายหรงไปตงกอง ชนเก็บผลตณฝ่าหรงพบหนหรง มาแยงชิง
 ของถวายกับนายหรง ดุไบโหรงไปรงไปคันไทรทอง เรโหวรงหรงเรอยเนอย
 ในตง เราเดินเรอเข้าในโวกะเหร์ย หัวเราะหริกชกเสียงนำพิศวง จังหรัต

หวังสิ่งลุ่มที่พุ่มพง ช่างแต่งองค์เกินแหวดเหนวรดแรง วิชาชกรกายเพชรล้ำไว้
 ประหอด งามเท่าคอดคินทรบ ๗ ลัยบแต่ยง ออกเค้นหรับรับพม่าทำดินแดง
 หริบหริแสงเห็นหริบรุ้ดูไม้ขีด พวกรพานชคคเคองกับเมืองหรม มาด้อมกดูม
 ทำอะไรไม้ถนัด เหนนางพุ่มทอดหรมเขาไปวัด หย้าฟังตตรอมแถมแถม
 หน้อคา แรกพวกรเจ้าเช่นออกเค้นโหรม บ้างหิวโคมวงหรอยดอยถลา บ้าง
 ก็ออกวงเหวระดอดเดาเระมา กับพดจาคักหริอะไรไป กาดงเห็น้อยดัมแผ่
 ดงแบหตา แรกมกจาหตาครวงเขาจึงให้ ร้องฮิดาค้าหตาว่าทำไม กระษัตริ
 ในแห่งหตาไม้มาปูน หยิบเตงซึ่งจับนบหุนหตุ ชาคคุดหตุโกกรชโคกรแล้วไม่
 สุธย นายขุนบตบหตุคาครพุด ผิดประยรคาเหตเหตือเหตือเรา หลงโหด
 บ้าโหดทั้งชวดหตุ ผดช่มโอยกตมเกดยงเพียงหตุอเหตือ แจกโหดจาจรหตุก็
 ทำเนา ทุกหตุเหตือไซหตุระคองระวาง เดกๆตักคอกกปดาราเอามาหตุน ใบไม้
 หตุนหตุถาณเกณมนันชตุชวาง ควงบหตุนคินเค้นโนนภางค จตุของวางตตุหตุน
 เปนชันเชิง ยังต้าวส่วยพอส่มหือแพรหตุน ทงแพรจินเจาใหญ่ได้จันเหตือ
 ร้องหตุน ได้เคตติจันเบตเบ็ง ออย่าตะเตงหตุถาณออกเนนนั้น เออ
 อายมท ไบรอกมนันหตุออกหตุอน ร้องเรยภหตุอนนี้กระไรจันไก้อัน คามหง
 นนภหตุนปตามกัน แจงล้ำคัยูภายหตุงระวงังไทย จาเภาะชองคตองคคหตุง
 ดัน สัพพากชตคันทองหตุถาณเตได้จ ใบชารชาติเอ้าเหตงเก่งสัดใจ เขาด้อม
 ไพรหตุตงออกอองอน ผู้ไมมทสำนกันทงหตุกหตุตง ไควกคคแบ่งบงหตุจ
 ไม่เปงต เอามาเหตือองหุมคจวอยากตจคน เตนเหตือจันหตุกม้าตุน่าชง เปน
 ดักเตนจิงไม่ทงหตุก นานๆตักเอาทเฮกถูกเปกบง ให้คคเห็นหตุถากๆ
 ภิบบง มาหตุกนงจันในหือยังมอจตาม น้าเชอฎาว่าเด็กทำเหตือกหตุต
 กรหตุกแตกเพวระนายส้ทำผตผตาม เจากระทรวงดงหตุออกจันออกคความ

ทำปมปามตาเหตอกไม่เดือดกิน หยอนมมือตงควาต้วงปลาทอด ช่างพูดปด
 หดดี ๆ ให้คดีขึ้น นึกแคงจิตรมิตประหลาดไม่อาจกิน ไม่ได้ยินเข้าหตอด
 อย่าจอตเรือ ดอกกระเจาออกกระจุยจนต่วยหด มั่นหดบมุดหมอบตะแคงตง
 แฝงเมื่อ บ้างนอนหดบดบคายตายเป็นเบือ ถอเรือเกดอเซดหตาบสำบจนตาย
 ในห้วยเหวเปิดปดต้องเป็นช่องหลืบ คองส์จนดบทำหดอบบอบใจหาย เหน
 โกตเคอบเหตอบคู้ไม่รูวาย ซอผาตายส์เหตอบเคอบจะเดย เหตอบยงท่ง
 หตวงมันเหต้อแดน แผ่นดินแดนเดยหดมคตมตะเหย คิตไปเฝ้าเข้าหตามกิน
 ตามเคย คีคระหดมยเมยจะเขาระใคร เพดงเคาเบาดมทงเบาทอด เหนคนชุด
 บ่อหดมออกคตมใจว่ อนหนามแหดมใครเสียมค้อเจียมใจ คนอะไรหดอม
 ทองไม้ตองเตยง พดจนเดยหดวมค้วกตบักต้วมิต ตายอังกษส์เหลยมพอ
 เทยมเขยง เหนงเหตอมเตอยได้มาโกตเคยง ตตเหต้อมเสยแคเพียงให้พันคว
 คนทงหลายแต่่นมาไม้กต่าบอก ชักหตาจออกกร่าทูน่าหว่ แฉยกคองหด
 ตาท่าน่ากต้ว เฝ้าแต่่มจูงคยจนหตยไป ราชการงานเมรุทนเคณชกทะ
 ทอดชระไฟระเดจจะเหตงไหล จะแต่เหตยดเบตยดเบต่าเคว้าฎไผ เหต้อ
 ฮาโดยหน้าเหตอดูเกอกรัน คूसระส้วยเกตยงเกตาเพียงหตาจหดอ พังตาหดอ
 พดเตนงกเหนชน ผาณพนนส์หดจอยาพอพน เรอदानนเป็นมังกุหดรกตาย
 ดุกชนนงจองคร้องทองเปาระเหตาระ พอค้อยเปาระกพอเคตอนเตอนชย คาส
 ไทระปากเปเราะพูดเวาระราย ค้อหน้านายเอาชหวาช้อยูโย เข้าเคิงพงบ้ำ
 ให้หว่าจิตร เทพยส์ถคยค่นหว่าอะณาไครย มีแคกตวยสองหว่พดไป
 นายส์คใจจกหว่คุดจริง ร้องแหงหีบแซบดแมงหว่ ภูมรับนหว่คู้หญิง
 เขาจ่าเหวดอนจ่าน่าประจิง กระชากกิงไหวยอตคตอดโคน ชานอยชังคม
 ประนมไหว้ จะขอได้คั้นค้ำารากับคาโหร จมูกโหว่ โย้เปต่ามาเโคน

นายจุนใจจับนกกกระเหว่าตาย เห็นแพรหดนิ้วนหวะดาบฉะซ้ำ ตูฎกหวากดาง
 วนชตล่าย ให้นักพรนหวนใจไม่สะบาย ตาดค้อวายนหวานฉ่าอยากกตาดกน
 คำปราณหวานพชจะเอาผด เทบทุกคนรัฐดแต่ชตชน แหวนประดับรับไหว
 คงไตคน พุดยงยนหวงวาลสมอารมณ์คต เอาแม่ฝารายวางหวางจิงหวะ ตาม
 ระยะทมันแหวงเอาแฉงบิต ดิงโหวง ๆ จิตเหวียงพอเคียงชิต ทำแฉงฤทธิ
 แหวกเมฆวิเวกจร โดยสำเนียงเรียกกันดิงโหวก ๆ บานูชโยกย้ายเบยหวัด
 ค้องคตถอน คนเปนไซโหวัดส่นัดนอน ให้อาวรณ์หวาดโหวในสำเนียง
 ฝรายวงวางผาควาทหวิต ๆ ค่นหนักศึเบ่านกหวัดหวัดเสียง เวอแหวดแปด
 ดาประจำเวียง ปดากดก้อหวอดเคียงในชวดกตม ใจวับ ๆ หวาม ๆ ให้คร้าม
 คัก ทหวอมฎกตงกวานกมถม บ้างร้องเหวียงเปรยว่าอย่านิยม ดิงตาคมหวาด
 หวายให้หตายมิต นิกหวิง ๆ หว่าใจคงไม่แคต้ว เห็นแหวง ๆ ตูไปไม่ถนัด
 หววจวนแหวอะแหวะตกรูชิต เสียงนายรตร้องโหวยโอยอะไร จุตดาไตอ้ายตอ
 ดิงหวือหวอ จุคนกบ้น ๆ ปรีอชนกอไม้ วาหนักคตแจกจำแนกไนย พอเด็ก
 ได้อ่านตุฎกระบวน ข้อสำเนาเตาเตศวิเศศสุด กตบตรอยากรู้อยาคุต่วน
 ค้อยคาวีหตรีไตรหมันโครควงญ ทงสอบสจวนเทยบกบณบบเดิม ะ

๑ จบวาหนักถ้อย
 กล่าวกลั่นสรรกลอนแจง
 คำไตพร่องเฟือแฉง
 ปราชช่วยเสริมเติมให้

ทางแกลง
 แจกไว้
 เพื่อนพิน อยู่นา
 หากต้องตามขบวน ะ

๑ อนงมเยองแยบแบบชยาย ในท่อนท้ายวาหนักคตคตอเดิม จิตอักษร
 กตางนำเขาชาเดิม เพื่อจะเพิ่มคำใช้ในที่านอง สำเนียงแปดกแยกจากวาหนัก

ประมวนคิดแนะนำคำสอนอง จิตต์วันออกอนำคำตบอง คือกนกกว่าทองกนกตาย
 ออกคานองนงจากากนิก เป็นคำทุกใหม่ครบทชยาย ในแม่กบว่ากนากนอบ
 นาย คำพิปรายแม่เกยเกาะเนียม กอนำมอแม่คตอกกมท โทกนทสุดบรัม
 รมเนี่ยน ผาดันกมตกมิตตจคนเคียน อีกคำเป็ดียนตวก่อนำตจยอ ในแม่
 กงคอกยงเทาเคยง อายคนเกงคตคยองแกยงหนอ หนึ่งแม่กบตจก่อนำตจยอ
 คำไซ่พอว่าชนากยาบเรือ ทำกยบกยบตางาชาก่อน จะมันม่อนพวงเกรียง
 ไร่มะเขือ กรบกริบพุดเถยงเสยงแหบเคเรือ ตจจอเจอกบตจมอกพอจ่า
 พายาไทยเรยงไซ่จางมก อีกแจกตจตจวอกชอชา คือโตงกแดงอกบชกไซ่
 คำ ตจตจก่อนำตจนอคตอวริ มกชนไซ่เคือนเกาเคาคน เราเจนปรุหนทงหวาง
 อดิ มนยอกทหวานตาดโตนตเพชรวบรี ตจปอมูรอประจ่านำตจมอ คือคำจ่า
 ประมาทชาตลดี ไม่ตจรองตริอปะยศไฉนหนอ อีกคำหนึ่งตจปอนำตจตจ
 เหมือนว่าชออปรัตกษณปัดตกรม อีกคำจ่ารูเชนเหนปตาด ตจชอชางนำชอ
 กิมถม ผตองนพวงงอมหอมระงม ชอประลัมนอไซ่กได้ชม คืออนาถกตาด
 ชตคนอเนก เสยงโจกแจกโจกทยกันสันนากตม ออกบยอไซ่รวบเข้าควบคม ท่าน
 ไซ่ชมออย่าอยู่กบอย่างยด อยากจะได้ชยูกยาชยาบชานก หนึ่งท่านชกตจชอ
 ไว่ชางคิน ประลัมกบตจวอชอระคน อดชมพตลสร้างามอรามตี เมฆหมอก
 กตตกตมอร่มอเรือ ดงพะเพื่อรศอร้อยไม่ลอยหนี คำประลัมชงนิยมในจาท
 ดงเชนว่ามานมมากครัน นีหยบยกมาไว่พอได้รู เป็นกระทุทางจ่าชยัน
 เหมือนชชองมองเทนกเชนกัน ได้ล้าคณแดวจกนถึงต้นทาง ๗๖

๐ หนึ่งคำไซ่ไม่ตจรกมมาก จิตตภาคคำไซ่ใจเป็นอย่าง ท่านไซ่มาก
 แต่ในบ่อนอกชวรกตาง คำไว่จางว่านกเขาชนิกกัก คนแกนแฉนชตทงอฐิเก
 พุดเกเรจันเกาไม่เขาหู นาคุนแดวญ่ายงระวงตุ ถ้าใครรูเรืองสำมกกยกจ่าต

จันทอากงอยู่ถงทตักก คณกตคองเกกแดงเจกส์ ดิงแกก ๆ ไซไม้ออกกอก
 วารี กาดไม้มมาเซญซาเซินใจ หมวกแกบเด้อดะกอดด้อดไ้เสวจ คนจับ
 เปตกำบ ๆ ขนาบใหญ่ ก่าฮ่วนเกียแปดอกว่าตูกไทย มาส้อมไ้เส้อโกัด
 นำโกรรจริง จันขงจครเจ็ดวกลตวเกากา อาเจินนแปดว่าพผู้หญิง จะเจา
 ไ้โรไปไม้มกพิง ฉนลูนงแดงนระจะฮยารระราญ เอยจันจันว่าสำเกาใหญ่
 จันจุไ้ทำแปดกักแตกฉาน อาเจกตั้งเจิงไปไม้มไ้การ จัก ๆ ทกเดียงชาน
 ทบานประค จัก ๆ หนูหรงวงออกเชก เขาว่าเจกญาจะไม่กินหมู เดียงนำ
 ไ้โหดจัก ๆ ชะโงกต ไ้ไม้มลूरองจอกบออกจันน ค่ำพุดตงจกอกตงเจอก
 หอยจับแฉงแกงทงเปตอกไม้มเปนผล ตกไ้เจียบกยงว่าเฮามาชน อันเจยะ
 จอนวาคนกันลรา อันเจยะจยคัจนวกินนา ยงอกค้ำเจยะปังกนเซาหนา
 ดาวพงดำราจอยชะม้อยตา แชกทมาช้อโตราโตด ผู้คุมชาจากรบให้จับฉวน
 พวกอายญวนชอตงมนคงหนี ตอกว่าลูนกชค้ำองกลลคัม ตาดนนวนาจารค้ำ
 รามญู เขมรพุดเต ๆ นนวนาเปตา พวกจันวอาเตามาเยาหยัน ติวน ๆ ค้ำ
 เขมรว่าอฮอนกรน เคอนวาทนชงชานนว่าตง เออมไ้ครกคนทบนแกง ช้าง
 เต้าเต็งอะไรหกตกตงผดง ร้องกะไ้ตงไ้ทงล่นนหนนยกยง เคาะกระบุงตก ๆ
 ช้ำตกใจ ค้ำเขมรตกควาคกนกดหดาก เดียงกระตากรเซงแฉ่นนแม่ไ้ ออกยง
 เตนตก ๆ หนักอะไร งูเซียวไ้ตตกแกไม้มแดง หนิงตูกว่าแกบไว้มให้ชาต
 นกตกนมนชาตนกกินหนู เขมรพุดตกกว่าเรอจงเชอต หดวงญวนครลู่วดกตงเตก
 เจกทาบญู บางรุ่มกลองชอตบวงตตอก เจาจันช้อกรอองวาเคยแดงเจยหน
 ตง ไ้ระปรบจับกิงไ้เกนทูน ตองตง ไ้ระกนออกฉวนเจาคณเกณท เตบนวนา
 ไ้ชาชค เจาพวกหัดพระบุดเหลอเถน อิก ไ้บยบช้อเฮาส่ารพานจะเจิน จันบ
 เชนปากหนเซาตคูป เบจเรากมอยุเหลอหดาม บะนงาตกลตามอบระบบ

คำแถมแปดบักจาทักยบ อักคำซบเขยนแบกจาทะกแตน บักองกฤศเรียกส้มุต
 มีหนังสือ หนังสือเรียกชื่อใบดว่าเรือเป็นแบบแผน กินเกษมบัวเค็มๆดูเต็มแทน
 กระดาษป็นใช้แทนที่เรากา ออตราด้นจนเปยนยงเพยนผด กระดาษปึงหนังสือ
 สันตเจยวนายชา ตบกระดานบักๆให้ยักดำ ไครถดำตีเป็กคนเกกโกง ถ้า
 ไครถดำราวถักตีไปก นายป็อกซำร่ากระโหลกเข้าดงโงง อ้ายป็อกเป็ก
 แดกจริงออกจวงโงง เด็กเปยกๆกยงโยงกันมามง เจกเขาไม่ไซตหนังสือ
 ซอดกขิต เขยนดวยปิดเก็บใส่ไว้ในถง รูปจามาตาปิดผ้าพันพวง เขอกมัน
 ยุงขาดปัดหลุดตงกอง บราณพูดคากระโตดนั้นว่าบับ ไม่ทันหลบปาบับ
 ปวดขมของ ป่าบๆพูดช้ำคาคคนอง เต้อมนรืองบับเบียบเหนเคบโต เอ๊ะไครนี้
 ต้แมงเลี้ยงป่าวๆ เป๊ะๆนั้นจนกดำวชาวอะไร ได้ยินว่าอาแม่มาดงไป ปดา
 กระให้คิดไปะได้ระตงเรือ ปะอ้ายแซกสัประคนเด่นกตพอ คนรืองออเออายนัน
 ดูนเห็นเตอ โอเวจกร่างฉานกบฉานเควอ อ๊ะไม่เชื่อชาเจยวฤททาตอดดง
 ดองตานกตกเคยงเลี้ยงอ๊กๆ ช้ำตารักอ๊กโตดโตดตงเลี้ยงเอ๊กๆไกชน
 กระชนอง ทดงแอกดมดงไครตออยกัน ไก่เล็กชนอ๊กๆหดกไม้สู้ แต่ไก่อู
 ร้องโอ๊กอ โอ๊กชน อาแม่เอยเขยเอ๊กเลี้ยงวันๆ นกออกมันรืองออกแดงออก
 บิน ไก่หยองรืองเอยยกเวยกหาคู ช้ำตๆจะไม่พนทคนฉน ยาตูกกอนกตฉน
 เออกกระเดือกกัน พอโตกตฉนเรอเอ๊กคองเด็กกัน เจ้าแบกคุ่มปเคมหนัก
 เคมอด หลวงญวนรืองทอช้คกเห็นฉน เขาช้คทอคตถึงนายช้อตบตรกานัน
 กระดานตฉนคยงเบยคมา เลี้ยงกบรืองออบๆทชอบสระ ไร่จิงหระ
 ไม้ครเช่นหนนา อักษรกตางวางทจทุกจางา เปนตำราค่าไซในไม้คร ะ

๐ หนังสือไม้จคจภาษาหลาก มีไซ่มากแจกคำประจำที่ คือชก
 กตางกตบเป็นต้งจจจจ คำจนมว่าอากอแกคออเรือ พวกทเทยวแถบสำเพงค

เก่งกา ไต่รางนาคงกกดเหลือ อากันบุญคุณแก่คุณเจ้า กินพร้าวเพื่อเมา
 เก่เกเรแรง เอาแก้มกชกช่าชากเบือ พุดไก่เกือพอดเงินเกินระแหง ชนมไก่
 จันไก่แกช่ายแพง คัจฉินแดงเก๋าว่าเป็นฉานร คางังคัตเรือ ไชนจน โคนกั้ง
 ลุงกัชร้องเสียงดังเก่ง ๆ หอน ทบ้านหมอกอเก่งดวนเม็งมอญ คุณายกอน
 หงอยก้อยต้องปดอยปลา นันแน้องจันฉายช่ายกวยเคียว เรียกอายเขี้ยว
 หน้าจอมนชานจา อายหน้าจอกวงจันพอกา จันจุฬาพอกพองตองทะเล
 พระอาทิตย์เที่ยงแผดแดดออกแจ้ ไต่กินแค้ปลาเจียนจันเหียนเห จริงหนะจ๊ะ
 ทางส้มทุตุดคะเน ด้วยเตเมต้ามุกตักตาบ้น จัง ๆ กตองชระวาท่าจิงหวะ เสียง
 จังจระ โจ้งกิงยงขยั้น พวกนายจ้องจ้องท่าจระฆ่าฟัน นางแจ้วแจ้วแห่งลำคัม
 กพรนกาย เสียงใจหน้าจอยสร้อยกำสรด เขากหมัดหน้าจิวหอกกระหาย จัง
 หยบถ้วยฉวยตักน้ำคางทราย ยกจับเจียวรินกระดาช่น้ำคางชด ทำบ้นเจ้า
 เยอหยงเหมือนกังกา พวกพม่าใจคอทอระหด แจ็กพุดกนจอนจ้อช่อประชด
 คาหมอกคัจฉับจัวจักตัวใจ คุดันายนางคัมท่าคุมเหง แย่งเอาแข่งผลจันของ
 ฉนได้ อยู่เฝ้าเรือนตักประเดยวอย่าเทยวโกต ถ้าชนไปเชื่อนแซแม่จระดี ฟัง
 ดุเถิดหม่อมม้วยแก่คุษป้อ เตยกอดตอจามาดาบับปี อายธาเป้ช่อตระมุดบุตร
 คามี่ มันเฝ้าท่าทชระดำใจ เออนายหต่าท่าเทยมนายเนียมแบ้ เทนนางแห
 บุตรนางชมนันผไป นันนายไปผูกกระเป่าเข้าท่าไม อาบ้นไต้นายบังไปจิงบน
 หยบช่มช่าป่าบังไปทงเป็ดอก ชนกงานเชือกขาดบงถึงสามหน เสียงฟาน
 ร้องป่องเป็งจิงเว้งรน ตุ๊กไม้หัตนบุ่ม ๆ คุ่ม ๆ ตอย มันเป้อยปานกระดาช
 จับชาดปู้ย คุณายปู้ยหน้าเป้อตงคด้าม้อย เราจระจ้องแทงช้อตองรอกชอย
 อ้าตะบอยบอนบอกออกเปนตง เขาแบ้งบ้นกตม ๆ ชนมอ แจ็กไหวฉก้วยเคย
 เจ้าเฮยกั้ง ร้องช้อบอกคือเอาตรง ๆ ถ้าบุญส่งจะได้ช้อคุดักคราว เตนจระเอ

เร่ได้กันไขว่คว้า โอ้เจ้าคุณท่านยังห้ามความจรณา ไบตงโอ้จันอินไม้ทันทยา
 อ้ายพวกดาวตกเก็บเข้าเจ็บใจ ไบชาชาติเข้าเหตงมันแกงสุด กัดนหอมรูดริน
 ราชอนนำใส่ ร้องออกอระห้ามชาวกระไร หากว่าใครร้องดำปาประดัง
 เทยวเสาะตทุกแพแพรบกเขยง จันวุ่นเวียนพุ่มแพะเขาแคะเอง กิ่งเจ๊กออง
 ออกมาซาไม่ฟัง น้องเฮยยังแต่จะแรมนิราโรย คิดล้งล้งรนายอ้อยกัพดอย
 โศก เอะวิโยคยับหตายเจ็ยวนายไบย คอยชชันรันรมย์ดวยตมไชย ช้อชด
 โอยอยู่ท่าไม้ทีไผแพ มาผีเท้าเรวจริงวงออกกร้อ ใครเต็มพ้อเข้าแคะเลี้ยง
 ดั่งแก้ว เข้านอนโกร่หดับไปไม้ทันแถ ดูต้นแคใบโกร่นโคนเปนโพรง เรา
 ดอบตกนกขมมนมันบปร้อย ทังนกค้อเด็กวังไปทังโธยง แถวบินปร้อยรอกดบ
 จับต้นโฌม ได้ตะโพงร้องตะเพิดเค็ดเค็ดเลย เหนซ้างโธตงโยงกันอรหนักแน่น
 เลี้ยงแปรแปรนงวงสาวทังงาเสย เติดยดเยียดเลียดล้ายออกกายเกย ชำนาย
 เคยปรังประจ้งหระกตอง กระบวนไซไม้ล้งยังมีมาก ในภาษาหงาก ๆ ล้งทัง
 ผอง นชกรวมพ้อให้รู้คท่านอง แบบตะบองไม้ล้งชงมีชม ๆ หนึ่งเดขแปดท
 ท่านไซเปนโคคู ควรจะรูกไซให้ล้งชม สำหรับชกเลียงให้ล้งนกระชชม จะ
 จักรวบควบคุมพอรูค้ำ เหมือนพุดวาดเอาเถิดมาเถิดเชย ใต้ตาเคยเพราะ
 มาปองทของซา ไปตแหกพวกเจ้าเซ็นเขาเค้นว่า งานประจำบ้เดือนไม้
 เค็ดอนกตาย พันฉาดชาดกระเด็นกระดอนหดต นกกระเค้นเค้นไม้อยดย้าง
 ชยาย ไพรักมากตางเขนใครเปนนาย ทนคิหมายวันเพญเห็นไม้ทัน เวดา
 เข่นเคยมาเตนกันพร้อมหน้า นีหัดอนมาล้งไลยอะไรฉน ฆอมตเอิ้นเซ็นไซ
 จงให้ปน มาบบคนขอเกงเขมมมอ อ้าแดงเพงเกงชดทงจตจัน ออกคอต้าน
 สุกบเม็งเกงนอยตุฯ เกเรเวงเล้งชนคนจนภา แถจายชอเครองล้งเค็ดฉน
 เจดปอน ไบมักเค็ดเค็ดมาท่ายาเขยง จะแกเปรยวทงเคมแถวเคมกลอน ให้

เต็มยพเชยรอกันเงกงอน ล้าเหงคณนจะจรไปจัตพต ในเช็กช้นนามะตุชา
 ฐบ รุชคตบตางเช็ดถงเจ็ดหน เขมรว่าชาไมเตงทเกงกต ตกสองคนเต็กๆ
 เจกฏาญจน คณกตหมายหตายณบตุดบเส้งจ ว่าชาตเตจ โดยเยบแบบ
 กระสวง ในโฮเค่นเต่นต้อแคพอกจกร เกบประมวญชงเตงเตงราคา พอกท
 ทำไฟกาคณกาดเกง ทบวาเตงนนจวาคนจะเป้นบ่า เหมือนมันเผาเต่าเค้มเค้ม
 ประดา คนเจรจาคาเทจชาเช็ดใจ ฐล้าทบจับได้ไมคะเน็ด พอกตกเบ็ดบอก
 ว่าคิตปลาใหญ่ นบจ่านจนเบ็ดเส้งจครบเจ็ดใบ ออย่าจวกไซ่วทางเส้งจเข้งจ
 ชบจน เมื่อยามยากหากเบ่นเห็นปลาต ไครออกอาจจับเบ็ดทปลาตจจน จะให้
 ทนจนเพญกเห็นจจน บ่าเพญตจจนการกคตมตบญ ช้างนายเพ้งเกงสูไมริเช็ด
 จนแหวนเพชรคกหายท้าววยจจน คตเพ็ดไมมาตักดำททาปะทุน ออย่าจวจน
 พอกเม้งมนเกงครัน ทเรียนตเม็ดในเกบไวบตูก จาเกาะตกกบตบางยชน
 โอเจตาเซาเยนเคยเห็นกน นนบจนเตจจะโกตฮาโดยเกน เมื่อยามทกรมา
 เผ่าทกเซาคา เมื่อได้ล้าเร้งการพานทางเห็น ยงแแต่เตงเพงพศจตรกเพ็ดน
 ดยงเต็กเต็กเกนไมคจกรการ มหาตเต็กเต็กชากมาพร้อม ประนมน้อมรับ
 ราชบรหาร ให้เต็ดตอตล่อดตทททวาร เห็นนายปลาตแตกตางเต็ดสะเก็ดพัน
 ได้เบ่นทเลบเคอเนนคักเส่นศษ ไมตองทกรททวาไครจะไผ่ผน ได้บงคบจับ
 งานททารบ่น ไทนงยนเผ่ายามตามเจตา พอกเจ้าฐกรตเลบเกบกุหตาย ไม
 หยามหยาบแซมส่อดในเกษา เห็นฝูงแพระแตะเต็มเต็มประดา ทงนาหญาหา
 ยากถ้าชากบ่น ให้ถากถางในหนทางจะไปเจ้ง สร้างเจ้งตเทวาลถาต พอก
 ผพายนายเส้งเกงกว่าคน ถ้าเม่นคณไบเส้งจล้าเร้งกน ค่านจนนบตล่บเลบเคม
 เบอริ คนไทดเตอตอเตมกเห็นชน พอกเกบเห็ดเค็ดคองมารองพตน ฐล้าคณ
 เสนเฮนเบ่นจวา เองกช่นเซงฉตากรูชาตเตด เส้งออกเฮ็ดนนค่อไครทไทน

หวา องค์เอ็มเปรีชเชอพระวงเพวาระสังกา เลือกยเฮ็งเฮ็งข้างจวาราคาแพง
 เนื้อหมูแฮมแกดัมเดาเฮามาเถด ไม่ควนเบ็ดจับแฉบทาแฉบแเผง เจ้าจันฮ้อก
 เมาชมตมตะแคง เตยวัดแดงเข้าปากเกร็ดพอเสิร์จกัน เครื่องตั้งเจยเทจวาปดา
 ทงเกดต คอทาเคดตตามแบบบูรณมน อายหน้าจอกกตอกแกดกหลบเสยทั้น
 หาไม่มันปาแกกรักแตกกระจาย กระบจนคาททานไซไม้ไตคู ถ้าตรวจดูนอกน
 ยังมีหลาย นึกคคคจิตส์รบบรยาย บอกธิบายแบบอย่างพออ้างอิง ไม่ไตคู
 อยู่ประจำทศาไหน ฟังเข้าใจคานนสนทุกสิ่ง ไม่นชกเสยงสนกระชนจริง อย่า
 ทอดทงแบบส่อนกตอนนิพนธ์ จดไม่ล้าตามความระบดสนเทาน แมนรุตเงินจิต
 ไม่ชดสน พอไซชดถูกเรื่องเบองยบด ประสาजनเวียงรางทางปัญญา ท
 บกพร่องสำระบบไม่ครบถจน ดวยรบบดจนจะให้ทหนักศึกษา ขอเชิญท่านแท้
 ปราชผู้ปรีชา ช่วยเติมค้อพจนาสาวาเฮย ๗๘

๑ ไม่สามสี่แปดข้อ	กับคำ ไซเฮย
แจงจัดไว้ตามลำ	ดับนี้
เต็กควรรศึกษาสำ	เหนยกนิก เทญพ้อ
เพียรพากผูกพจนันช	เช่นให้ไว้สอน ๗๘
๑ เพียรคิดเพียรคิดข้อ	คำสอน
ลงแบบละบองกลอน	กล่าวไว้
กุลบุตรทราบสุนทร	ทางเรื่อง นนา
จงผดุงจิตรให้	พ้องพินฟูตาม ๗๘

๑ ขอแจงความให้ทานทงหลายทราบ เมื่อชาคิดแบบมดบทบรวพกิจ
 นัน ชาคิดเหนจว่า เกย ยอ เกย จอ มีคำไซในสยามพากยน้อยนถ จึงมิได้

จัดลงในแบบสอน บัดนั้นกับราชทัณฑ์ด้วยก็พร้อมอยู่ เพราะฉนั้น
เราขอเพิ่มแบบ เกย ยอ เกย วอ ลงไว้ในท้ายนิตสารสาธกเล่มหนึ่งนี้ เพื่อ
จะให้ครบแบบเกยเต็มที แดแบบ เกย ยอ เกย วอ นั้น คือ ดังนั ๖

๑ กอ เกอ กอ กอ กอ กอ กอ กอ กอ เกอ เกอ โกอ กอว กอว
เกยว เกยว เกย เกย ๖

๒ กย กย กาย กย กย กย กย กย กย เกย เกย โกอ กอย กอย
เกยย เกยย เกย เกย ๖

๓ เกย เกยะ เกอเกะ เกอเกะ กอ กอ เกะ เกะ โกะ เกะ กอ
กอ กอ ก กู กรรม กรรม ๖

๔ แบบเกยในหนังสือโบราณ (เขย) ไม่มีไม้ (เ) แต่มักย ย สะกด
สองตัวกับพินอ ๖ ขยข สยย มยย ยยย ดังนั ๖ เขอ มีไม้ (เ) พินอ ตัว
(อ) สะกดสองตัว ๖ เขออ เขออ เมออ เวออ เลออ ดังนั ๖ ขวมตัว (อ)
สองตัวไม่มีไม้ ๖ ขวอ จวอ ชวอ บวอ มวอ หวอ อวอ ดังนั ๖

๕ กับท่านใช้ตัวสะกดสองตัว แทนไม้ ๖ กนน กงง กกก กตต
กบบ กมม กยย ดังนั ๖

๑ แบบเกยสองอย่างนี้	นมนาน
มีแต่โบราณกาล	เก่าพร้อม
นักเรียนใคร่แตกฉาน	ชอบรอบ ๖ รุณา
แจกเครื่องประดับคล้อง	โสรกแก้กันเขลา ๖

๑	ธรรมเนียมนักปราชญ์	ปลั่งญาณ
	สืบแต่เบารากกาล	ก่อน ^๕ ก็
	พึงตรึกสอบถามทาน	เทียบถ้อง เขียนเอย
	ส้อย่างท่านเชิดช ^๕	ชอบใช้เชิงเรียน ๑ะ

๑	สุเสาวะนิตถ้อย	ทังพอง
	จิเจตนาตรอง	ตรึก ^๕ กัน
	บุจนาสอบสวนลอง	เล่าเสศ
	ลิขิต ^๕ ข้อ ^๕ คำ ^๕ ค้น	เกียง ^๕ แก ^๕ กัน ^๕ ลม ๑ะ

๑	อุ เกร้า	ครูเรียน
	สำห ^๕ เขียน	ขว ^๕ รู
	อย่า เวียน	วินิต นาพ้อ
	คราน ^๕ ผู้	เพื่อน ^๕ ถ้อยตามแถลง ๑ะ

๑	พากย์ พจนบทแบบเบื่อง ^๕	บรรหาร
	เพียน ใฝ่ไต่สวนสาร	สืบไว้
	เรียน รอบชอบชำนาญ	ควรรับ ^๕ นักพ้อ
	รู้ ระบอบชอบได้	เกียรติ ^๕ ช้องสรเสริญ ๑ะ

๑	หมั่น สางสืบเสาะค้น ^๕	คิดกำ
	ดู แบบบทโบราณ	เรียบไว้
	หมั่น สอบไต่ถามกำ	หนดแน่
	จำ จดจำทุกให้	แม่นยำ ^๕ ทางสอน ๑ะ

นิตินิสารสาธก

เล่ม ๒

ข้าพระพุทธเจ้า
หลวงสารประเสริฐ
ขณโรจนาโลหกิจ
หมื่นนิพนธ์ไพเราะห์

สอบทานทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกถ้วนตามฉบับ ขอเดชะ

๑ ข้าบาทบรมนารถเจ้า	จอมบุ	เรศร์เฮย
หม่อมราชวงศ์หนู	ชู	ชอช
หวังฉลองพระเดชก	ชรราช	
เพียรคัดกลอนเรื่องน	นอบเกล้า	ทูลถวาย ฯ

๑ กตอนเทียบคำใช้ให้อักษรประโยค ฯ

๑ อักษรส่งนำถ้วนจำนวนนับ สิบเอ็ดศัพท์สรรแต่รังแกลงใจ ใน
คำราชาหนิตท่านคิดไว้ ไม่ภอภาษาไทยที่ใช่ถน จึงคิดแบบที่สามตามประสงค์
มีนามตรงว่าอักษรประโยคสรร คืออักษรสองเคียงควบเรียงกัน บอกลำคัญ
สัมพญาโดยอาการ เหมือนเกตาเกิดขงกตมกตอมแกตมกตอมกรวณ สระร่วม
พร้อมเพรียงลำเพียงชาน ถานกเวชนเพียรจำได้ชำนานญ ก็เขียนอ่านออก

ดูโอ้อ่า เขาคิดคดปดไปเราโกรธา เขื่อนคงคาชอบไขไม้กันเกรา ของใช้ถ้ำ
 กรากกว่าพถันซำรด เดินไม่ยุดกรำฝนกรำแดดเผา ยืนกระโหลกเป็ดียน
 กระดาชาไม้เอา คนมีจเมาทุจริตจักรวรรตี เกิดกระดำกรไทยเพราะใจบาป ที่
 คัดหยาบนั้นไม่โทษไปโกรธมี หนึ่งนอนกรนดระเมอระมายมักไม่ดี เหตุที่ย่อม
 มีมุตตะกรันเชิงกรานไฟ พระอาทิตย์จรจบครบวัด เกาชนเมศราชเป็นบิใหม่
 ตามนิยมลุ่มมุดในเมืองไทย ที่เรียกใช้กันมาว่าสังกรานต์ หน้ากร้านแก่แดดไม่
 ชื่น ต้องหาอันไว้ประคองส่องสमान ไฟไหม้ผากันกรุ่นว่าคาญ ลี้กรำกรุ่น
 ลี้สำตานแดงเหลืองตาย คั้นพฤษาน้ำแดงไปหัดนโกร่น อันวานโยนเหล็ก
 กร่อนเร่งผอนชาย ถ้าเก็บไว่กจกหักทาดาย สนิมร้ายกั้นบั้นจนเหียนเกรียน
 กระเวณไฟรุกเกรินบนเนินเขา ผุ่งแซกเต้าบนคัตถวจิตเฉวียน เขากรงคักก็ไม้ลง
 บินวงเวียน ต้องใช้คังจนเคียนเพราะคิตกรัง กรางเหล็กได้กับทองแดงแปดง
 เปนนาก คั้นกร่างมากรมรบตดงฉัตรกิง เสียงกรังๆจิงกรุดประดัง รักชาวจิง
 อย่ำประวิงเร่งกรังใจ อย่ำกรังกรังในกรุงจรมัต ให้คัตถวเกรงเร่งประหยุติ
 คัตถยสินใหม่ บางจะเกร็งอยู่ในเขตระประเทศไทย แชนออกแก่งจิงได้ตะ โกรง
 คดา เขาดีโกร่งโรงหนึ่งทงกรองน้ำ พระเคษดำเกรียงไกรในใต้หัด้า หนึ่งน้า
 กรักตงกรากเพราะโรคา ดังกริกๆกรุกว่าเสียงแกรกไป ทังโกรกกรากกรอกยา
 ทารกร้อง ใสร์กรอกของกินเล่นเหมือนเช่นไก่ ให้จกเกรียกไม้กตตแต้วมด
 ไว้ เอ็กเกริกพุ่งไปในโดกา น้ำกรดแซ่บของเปนทองนาค ถ้าผงมากแล้ว
 ไม้กราดอย่ำขาดหา อีเหนาฉายแสงกฤษอิศรา ต้องเนตรนุษชบชบากรตร้อง
 ตระกุดยันมะกรุดแซ่แปรปตูกเสวจ คึงปากเกร็ดอ้อมใหญ่ไม่เทียมสอง โกรช
 ชงหนูกตกรอดพุงกรวดดอง หนึ่งกรบของสำหรับเขาแทงปลา ทังคกรับไหว
 กราบคคกรับรอบ กิณกรบๆดังกรอบๆชอบชงหา คนแน่นเหนยจกนกรบ

กรอบชอบบัญญัติ เคียงกรอบวากินเขาเกียบย่องเกียบไป ไอ้กรมใจใน
 ค้าบต้นฝั้นแดง สุดจะแต่งตกลด้าตัวราไหม ทุกหมู่กรม ๆ ท่ากรมนำใน
 ทำนย้อมได้ขึ้นสดโดยยุติธรรม หน่อกระษัตริชคยวงษพระองค์เจ้า ชิ่ง
 ไปรดเกล้าตั้งเป็นกรมส้มเสกส์รว ก็เรียกจ่าต่างกรมต่าง ๆ กัน ตามถานันตร
 คักคประจักษนาณ พันกรมกึ่งก้ามกรามอิกปลาดกริม แดะย้มกริมนกดะกรม
 กิณกรุ่มหวาน ไผทโกรมกำพูพจมาน จ้าพระองค์ญานช้วน พายเรือ
 กร้อมกรวมคอดียงดงกรวม พดควมกรวมกันไม่ชดคับดคีร์ คนเหยม
 เกريم ๆ กรอบกชอบท ด้วยจระมิทรพยแด่ไมมีใครคบ เหตุาคจนาถนายนกราย
 ตรจน่าดำน พดกทหาวให้กราวเข้าบญบ เดียงกราว ๆ เกาถณทถนกรเทบ
 คักกริวใหญ่หว่ายหอบจาร์ตอย เดียงให้เกريمกองทพันมดันท ฤทชริคเวิงว่า
 ไม่รากอย ยิ่งกริดโกรมโตดชบ้นหอคอย หอกทรคชอยเดียบกรยดยทระตาย
 ค้องคิตแกว่งกรากกว่าเพราะทำผิด เซิงโกรมคิตเซมรแท้แปดชยาย ว่าเท้า
 หองแห่งสัตว์ชบาย ฆ่าทชายทะเลเคมกรอยเคมกดิน ผ่าตายส่วยกรวยเซิง
 คูลง่า ซองสตากรวยคอกไมคิงไวคิน เดียงเกريمกรหมู่สดคิมนยคบบน เทยว
 ฝักคด้นแดนเกวอไมกถัจจม เขาเท้ามากกรองกรอะไวเถอะนาง เมื่อเป็นต่าง
 จะได้ไวสัระเมม ขาเกาะกว้างกรอบเกาะเมื่อนำตม เลือเกาะจ่ายให้ทุกกรม
 จงครบครัน ท่ากริดกรอกอิกกาดูหน้าสด มาโบปดกนได้ช่างไม้ขัน จนกร้อม
 กร้อแด่วคความคิตคิตผดพรวณ อันไรทพยออบอนบัญญัติาง เดินตะกร้อพ้อ
 ฉาดฟาดเท้าทอ จงเรวกร้อไปถึงถนทประสังค้ กอกบรอกแจกกรบพรจวบคง
 หมวดทหนงพงจางนมเบ้อจวน แม่ท ๒ หมวดแรกท่านแยกไว้ คือ กอ ถอ
 ร่วมใช้สัระเมัน ทางจำแนกแจกเดากเทากน เหมือนจคสังแนกความาแต่เคิม
 จะคิตคิตค้ำใช้ไวตามถน คอกถ่านกมกบบนคองคอดีริม อนกถใหญ่บอกใคร

มาต่อเติม กระแจะจันทน์จันทน์เงินบานพระแกด เดินทางไกลจงระมัดจัดให้
 พร้อม หนึ่งทางไกลไม่อ้อมเป็นแฉว พุดเกดีย์ไกลเสียให้พันคนรังแก เส่า
 เหลี่ยมแต่ชดเกดาเป็นเงางาม ขอน้อมเกดาบังคมบรมบาท พระจอมราช
 ธิบดินทรปิ่นสยาม ทองเฟื้องหนึ่งแปดกดาประจำนาม ทงเนอความคากดา
 ศุขาคม เหมือนคาวาเผด็จเผด็จเป็นคัวอย่าง อักษรต่างกดาสำเนียงเคียง
 ประสม แต่งโคตงฉันทชดบังคับนบนิยม เป็นคำเดียวเกดยจกตมสำเนียงกตม
 คนชระมบจะกตจะพินาศ เป็นของชวตวอบาททอชาติ โหดหิน บบพระชาติ
 กตาคกตมทตมกตางคิน ถึงแกดกตมทออื่นไม่ขึ้นชวณ ล้อคกตมทอความรัก
 ส้มคัสมาณ ยิ่งแต่ดาดโคกรทชวราให้กาศรวณู สระโบน้องสังกตมทอจิดทรวณู
 ถึงกตมทอจิดทอชชกตมทอชชม กตมทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอ
 รศรัยระคายชม ออย่าหิงหาญทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอ
 ประดี เรือโกตมไม่เคยมแรงแสงงได้ บัญญาใจบทกตมทออักษรศรี อัน
 โรคกตมทอ
 ผูกกตมทอ
 คตมทอ
 ดิงสนัน กตมทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอ
 คตามคเม้นไทเห็นมา คนกตมทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอ
 เดกตมทอ
 งาม กตมทอ
 เกตอกกตมทอ
 ประพนชเพชร ทงกตมทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอทอ
 ทาตมทอ

ดบมันทั้งสองฝ่าย เหตุอันนั้นเป็นสินไหมพิไยวาย ตั้งตรงโดยกตทนาย
 พระอัยการ กตบคนหงยงสระประทมเมศ เล้าวเรศเมยกตบครกการก้าน
 แก้วแกงบเกดอันดาษดาททำธาร เขาไปรยหจ่านแกดบดาตส์อจดา ขนหม
 กงวงกตมปลอยสมดิน คนคาถามมกักกินไม้เดือกนำ ต้ายกลุ่ม ๆ คนกลุ่มกัน
 ซอมา เสียงส์ดาชบกดอมนดะมอดะไม พจนากถ่อมกตมภริมยัดนอม เผ่า
 เกตยกดอมนนอมมิตรพศมย ทากถ่อมแกดมห่างเหเส้นทใน พืหวงไว้กตบ
 กตายเมื่อปตายมือ ไอ้ตนักถด้วยจ่ากถ่าวเปนราวเวือ่ง รักกักตายกตายเปน
 เคืองฉะนนหรือ ถากถาแกดวแดวไมพนแตกนมือ ตันบกกถอย ๆ ดิงชื่อ
 เจ้ากถอยใจ จะกถอยแก่เลี้ยงส์กรากจ่างร้างเราะ มาจะเกาะกถอยส์จาดิไม้
 รักใคร่ แต่กาบกดด้วยยงเหนียวเหตอมนเยอโย จะตักรักหักได้เจียวใจนาง ให้
 เย็นอกกระทกเลี้ยงวเกดยวด่าจับ จะเกดยไ้กตักไม้หตบัจนส่ง ๆ ยิงเกดย
 กถ่อมห้ามใจให้ไว้วาง จิตรยงหมางหมั่งหมายไปฝ่ายเดียว อันของจิตตออง
 เขาเกดอเข้าเจือรศ อันใจคตส์ตจะแก่ให้แดเหตยว สมส์องแกดะท่าเด้นเปน
 ส่องเกดยว เช่นใจเดียวเตยวเด้นเปนสองทาง อันตายกต้อ ๆ งามเปนสามตวด
 แต่รักตักถ่อมกจะปจวดด้วยตมหมาง อันแม่ส์องรองนุกรมนิยมกตาง ใน
 หมจตแรกแจกวางพอจบตง ในแม่ ๓ ตามตำหรับคบบบต กอกำหนดคควบ
 วอคตประสังค จ่าแนกผันหันถึวทกระบวนคอง อย่างวงงอย่างเต็มเต็มแต่คำ
 ผตแตงกวามากกว่ามะเขือขุ่น พวกจีนดินแด้นส์เกาเข้าไห้หตา อันจึงกว่า
 ทากถ่านทงชานค้ำ เสียงเอะอะอาซ่าล่าทกถ่าเวียง พวกเด็ก ๆ ไ้กวชิงซ่าแต้ว
 าร้อง ตามทำนองช้องชานประล่านเสียง เปนเพลงเรือญวนร้องจองจ่าเวียง
 หวนล่าเนียง ไ้กจันชยันจริง คำจ่ากจันคือว่าราชินาเกษศร นคเรศตอนตอน
 สรมมิ่ง ซึ่งปลกเกดถ่าชาวยุโรบได้ฟังฟัง พระยอคหญิงทรงสมญาจิกคตอเรีย

ทแกวณกตาชบเกวียนเวียนชบรด มาพยศอย่างดีไม่มีเลย ถึงปากกว้างกวาง
 ตั้งหวงคตอเคตย โหยตระเหียทวนถึงนุชศักดิ์กาดัง สักกณกวกกรองชานประสาณ
 ซอง นกถนองทเวียมมุงผดงหวง เคยกวกหตถนุชอายชมายบง คิตคความ
 หตงแตวกให้หทัยกรอม กวดแกวณกฤชคิตจะผาอรุาเสัย จะแผ้วกวาดความ
 ตระเหียทหวงถนอม คิตเกรงกรรมกตบชาทกชประนอม จึงจอกคตอมเคมโต
 คันทองกวาว หมวดทหนึ่งแม่สำมตามรบด ก็ภอสนวาททสี่บสำง กอกับ
 จอคอบวางเป็นอย่างยาว จะว่ากต่างจงพนิตคิตชบาย หมวดทสองแม่หนึ่ง
 พงกาหนด คิวจจคควบรอชชชยาย จวกางยางเยองช่าเลองกราย นินาม
 คิตายเสัยวากงไม่ต่างกัน กระตงจรวาถอศรีสำตราวช ฤทธิรวาถองผของ
 ผัน จรวาจรวคตาทว่านน ท่านแปลกกันว่าเทียวไปเว่งไคร์ครอง จรวญว่า
 รุงเวืองวีโตตกษณ เจริญศักตยศเคมเฉลิมตอง อ้นความจริงจิตว่าขิงใน
 ไตกยบอง ไม่มีตองตั้งทตคความสคยธรรมี ผกาแจรงนี้เป้นคำช่างกำพช
 ว่าดวงบุษบาบานพิศาดสร์ร ดอยกระจายทในสายชดาคัน เวณนนกตนพง
 จรงใจ จรวกว่าสักรส้นทรอ่า นเป้นคำเขมวคตองอย่าส่งไสย จรวตแจง
 แดงเพชรทุกเม็ดไป สूरียใส่จรวดเว่งเปดงโพยม จวโจจราวคราวใช้ไม้โกด
 หาด ใครไม่อาจจวคกตาเข้าตาโตม ภอเวือพวยกตวชกตาดงนำโครม เวือ
 จะโครมชุดตมจมชดา หมวดทสองแม่ค่นจอรองชบ เป้นชนบคจวณักช้อ
 คักษา จอ ประกอบ ตอ จอ คอกันมา คตวจจวจากตุไม่มีทคำไทย หมวด
 ทสี่วาม คอ รอ ้ววมทแรก จิตจาแนกเป็ดียนคำจรวาไซ ประทบัตราหา
 คูเวียงไชย เว่งตริกไครคราดให้รูจรง จงคตวจควาควาชูให้ชด ตาม
 พกตคาสงทงคุดมตง เขาเงินตองเตยนคูให้รูจรง อย่าประวิงคตองคตเว่ง
 วิเวชน นครเอกโทคตทัง ๔ ทศ ล่ำราญรมย์ส่มจิตรสถคยต์ถัยร ได้พง

โพิษต์มภาวนานจาเนียร ทุกข์ไม่เบี่ยนเบิกบาดส์รายครัน เดชะพระบารมี
 เจ้าศรีโศกย ไต้สว่างไศรกเลื่อมยากพรากกระสัน คริสต์เจ้าโศกยจอมเทวัน
 ทรงศรีคู่ตประธาทส์รวพรประสิทธิ์พร พตเมืองเวียงเดชทุกเขตรชอบ ด่วนรู้
 รอบชาครมครุสอน คนขงครตรงตราอนาทร มงส์มร โฉมทรพอรูกาด
 เลี่ยนศรีครหมุร้ายแแต่ลงราช ไร่อานาจเลื่อมพยัคฆมหคฮักหาญ ภอเข้าคร
 สุริยาไมชานาน ราชฏรึสำรายเทียวเครเด้นเฮฮา ทงแควสังข์ก่งละดาต
 ประธานเลียง พิณพาทย์ฆองร้องจาเวียงลำเนียงจำ ยรมนารกตำรงราช
 สัทธา ถวายผ้าไตรยสังข์จำนงบุญ สร้างอารามงามวิโดยไนนิเวศน์ อัน
 เปนเขตรมรชอบนพสุริย์ บูชาไตรยรัตนดาเดศจารย์ เอิบอดุดยโสมนัก
 นมัสการ ทงพราหมณ์ฆมวิไลยทางไตรยแพท พระทรงเดชบริรักษสมัคัดมาน
 ส้าแซร์ชรของส์รวเลี่ยนนฤบาท คราบสลังานส์ราโดยทวงไตรคริงษ ฆนช้อจา
 ความตระหนนมมาก บตชนแตงกยากจรูถง เข้ากตคกคุ้มแน่นหนาดัง
 คราตรง เมื่อไรถึงมรรคผลจงพ้นไป ครอนคบบลบแสงภานูมาศ จะโรภาษ
 เพลิงกระจางสว่างไสว ทหารเกรินเดินกรายราย ๆ ไป ไม่หวาดไหวหวั่น
 ตระดกคกใจกตัง ประจามีตรคิตตระนคกคกประหม่า ไมหาญกล้าเกรงนัก
 ภกครสัดอ คาคระดกคคอกคกจากคฤกมอ พนเปนคควคคามคชจคณยม พิตระดก
 คาคกระมตคาคคนเก่า ท่านบอเกเตาพาทกนหมถม บตคนพวงปตาศชาคตดอยดม
 มาคกจมไปเลี่ยนหมตคตพจนเคม เขาเจ้าครวณเลี่ยนให้หดามันหยาบช่า แลัว
 จิงวาคความค้อต้อสังเลิม เดินทางโกตแมนกตงครงอย่าหดงเคม เหตุคกพด
 เคมรดสังหนคตคตราตรง คริงเหตุคคคคระปให้คคคกเจดสืบ ให้ถยบยงสัดบขง
 คบคัง คาคตรงนกาพชพจนง จงครบพวงแปดจาทรงในทงทที่ คคองพนิค
 พิศคู้ไครู้แน่ ให้ทราบเทพจนพากยเปนสากษ จรจัดมรรคาคฤถ กยอम्म

แดงจกครอกย้อยนอยกยนต์ บรมนารถศรีสังให้คงกาย ทั้งไพร่นายเร่งรัดกัน
 คัดชน บางผูกพาดตราดตมรมชนบน อดจนวุ่นวายทุกนายไป ยามสารท
 ตรีศไม่หยุดเด็กเบิกคนครบ ใครหัดกหอบเตร็ดเตร่เล็ดไถด เอากกขงชูเขียน
 วนเวียนไว้ ตรวจพลไพร่พร้อมเพรียงนับเรียงค้ว ครงปากเตร็ดชองแคบที่
 แอบแฝง ก็คกแก่งพลไกรขุ่มไว้ท้ว คอยครบพงระเหียนระหึศมตตเปิดยนต์
 ไม่หมองมัวสวามิภักดิ์พระจักรี แต่ปากอ้าวตราบเท่าถึงนิเวศ ภูมเรศศรีบรรค
 สร้อยโกศมศรี ไอ้ทุกขั้ครอม ๆ กรมระทมท้ว ตรีเตรียมทักการบุญเป็นทูน
 มา เขาวมาตยแตรระอุบระณะกามาศ งามขนงวงนระตาคตั้งเตธา เทรอระครอง
 กระจแจจันทนต์ศันธา ตวนกตตกตงาหอมระรินขึ้นฤไทย อนแม่หนงหมวด
 สำนัดนความครบ แม่ทสี่องรองบรรจบสยอด้ใจ คัดตถานตั้นเหตอ
 หน้าเบือใจ ช่างมตมตินโคตให้จตุ คตตถานเตอกตถากคนกาทกเกก หน้า
 วัอนเด็กคตมยงอนตตุนอย เทยวคตตอตวงเตตตไม่เชิตช ทำหน้าอยู่แดน
 อังกฤษชืออิคเดียน ริมตตงแตตธดาญตวนกวานคก แส่นพุกเพราพราย
 ตจตตายเขียน ตกตตงคนงห้องเนาจำเนียร เสาตตงชิตเดียนแตตธถาน เตตง
 พากยจาคามอญสุนทรแตตง แตตงแกงแตตงช่าคนคตตธตถาญ ทำนเขียน
 บทกฏหมายถึงวายปราณ จิงประหารสุนนให้พตนมรณ เถ่นตตกทำ
 คนองตำพองพจน์ คตตธาานหตตคคนตตอน อดตตชชยชือตอหาบคอน
 เทยจเววัอนคตตอไปนอมรรคา จิงถตตามาแดนเตตตตอ คนบิตพตจตตบ
 แตตงแสร้งมษา คตบทองชองคตมราคา เรือคอนว่าแดนคตตบจนตตบตา
 นางค้อมเคยคตตบคตบทำทตบทบ นิดตาชตบเจ้าคารมคตมชา ทหารกตม
 คตตมบอนพันพอนระยา ไอ้คตตมชากทำให้พระช คตตอมไ้วเข้าตักเกาแห่ง
 ทหารแตงเลือเกราะหมตเหมารส ถึงไซคไชยไต้คตตยด้วยฤทธิ พวกไพร

หน้ยบทั้งทพิไชย แม่ทั้งสอง คอ ดอ ก๊กอจบ เริ่มปรารภ คอ จอ คอ
 ไปใหม่ โดยกำหนดพจนาทว่าไว้ ม้อย่างใช้น้อยนักจกแต่ง คณณกขือ
 สันตจาเกิดน่านา อนึ่งคำแซกกล่าวเจ้าแถง สัตวณวาทนชแจง ชือ
 คำแห่งกรมการสถานม หมายตจางชนทกตางภูมิภาค เขาตตตากจับตวัด
 มัดคณหนี ร้องตจาดคำว่ามีปรานี หมวตทล้ามจบเท้านประ โยคปถาย
 อนหมวตลัดค ปอ รอ ประโยค ส่าว สัดกคำเกาเจ้าชยาย คอปรา โมช
 อภรมยถุดตาย ปรากการวายรอบบเรศนเแคคอง พระปรานตจวมมัสจามภกค
 ตรัสทายทักปราไสยสมใจหวัง ก็ปรากฎเกียรตเดื่องกระเดื่องตง ราชวงม
 ปราดาทสอจตคา แต่ปรารภปรารมก็ไมสมถจิต ระก่ากินอาหารรศพานปรา
 อระตงบจมปริระชิตระอา จะปริปากออกกัท่าจะอับอาย เมื่อไม่ปริตเต็ด
 สจวตทอด ความปริตาก็คณมอดไมสมหมาย นักปราชมปริชากรักษากาย
 คณพาดไลตม้แคร้ายผ่ายอับปริ สู่ห่วยไปรยโหดปรินของอาบ ให้เย็นทราบ
 ทรวงชาล่าวดี พานทองไปรงปรุดกายราชวดี ช่างกรมนนปรุหนงใจทงโรง
 เกาอไมแถนปรุดสอจต เดศจิดจาสงามสง่าตอ้อาโถง พุดหันเหเปรไปไลตโคง
 ช่างหีบโหยงหยอดแท่นนแปรต เหนปรจนแปรแซเชื่อนท่าเบือนบิต มา
 ตจอนคตกรเวเส่นหนี ถามฤทชสทชศกคตงจกร จะแปรเพศตจพให้ตองใจ
 ผุงดาร์วองแปรจะแหหวาด โภญจนาทงวงชุตไลอ ไปรเวตค้ำองกลุขไม
 คิตไทย ไลคจวมใช้วากรศศกรียชคยา เสตจออกเวตจางจอนนางเฝ้า ชลิต
 เกต่าแต่ผู้ไตตรัสให้หา เบนการออกไมเต็มศกคตพกเวต นเรียกว่ำไปรเวต
 นิเทศคจวม กะปรกสปร่าเคต่าคตองทอนองสจวต เมื่อรวมอาศน์แถนสภาพ
 ไมหยาบหยาม ไปรตเคศเชอฝรังช่างาม ไม้ทรุดทรามทรวดทรวงองคตอ
 ช่างพุดจาปรักปร่าตงส่าทม ประสงค์หีบโทยให้ยบเจียวใจหนอ ประสม

ประดานเต็มซ้ำทำดอพดอ งามประเล่รุษวีระตระหลอทั้งวรกาย ประสัทธิ
 พรตฉายเพิ่มเฉลิมพระยศ ให้ปรากฏเดชกระเดื่องรุ่งเรืองหลาย ประจบ
 ประแจงแต่งคำทำอุบาย คเนการประมาณหมายคด้ายเปกต ประมอญคิด
 ต่จนทเกินประเมินหมด เมื่อกำหนดแน่แต่จตุตประมุตมต ประทานยศยิ่ง
 ใหญ่ในล้ากต ฤทธิรณมุ่งประหารราญอรินทร์ ประจักษจบครบวิจักคโตกัย
 กเของโยคยักได้ตั้งใจถวิต ของประหตาดต่างประเทศเขตรบริน ประตอง
 คีตปลบไสมยในทานอง ประนตประนมบรมบาทบงกชรัช แต่ประวิม
 กระทบศรีบสนอง คราบตอดดวงษราชนรินทร์บอง ประกาศก้องจาเป็นซ้ำ
 จอมรินทร์ ประกาศตักกิจกระตัญญูตามัน มิได้พริ้นประหม่าจิตรคิตถวิต
 ไม่ประมาทราชการคร้านวาคิน กตเวทที่ประทั้นประเทื่องใน ประเดี่ยอดุหมู
 เทพยพตาทก ให้ฝั้นตกประปรายชายไศด ประวัตค้องตามฤดูประดาไป
 ประชาราษฏร์สรายในหไทยมาน ประสัตรราชตะนัยไกรเทวียงเดช เบา
 เทวศประทงมฤตส์มาน ประนังค่อนมะหรัทกคกกงงาน ทงแตรตั้งขกิงส์ดาต
 ดาประดัง ประเดี่ยงหมุ่เสวกามหาอำมาตย์ ประดาทมอานาตมาเนองนัง
 ต้นประตุชูใบตบดบัง ฤตหวงประวิชน้อยในก้อยนาง แกตังประจิงใจให้ซ้ำ
 ระอาจิตร ครัสประกาศแถวอย่าคิตอางขนาง เสรีจประพาศไพรพฤกษพนม
 กตาง แดประโทเพียงพางนางชาจวัง ประโดยตั้งเสี่ยใหจางชีวาจาศ ชน
 บนอาศน์แอบประอิงพนักนัง อิกคำจาประอร่อนประทัง หไทยหวงประโยชน์
 กาดไปนานปี ประดงษจาสวเสวอญเจวอญศกต ประนปรีอพัทลจระหน้าย
 เส้นหั้น จะม่อนปรนแกไขฉันไตต ค่อนมควาไซแต่ไมคอร ฉายปราณจา
 ชวันราสา ประปราณจาช่อนอกไศรกคำศรจญ ร้องแปรแปรันแปรันเสี่ยง
 ล้าเนียงนวด มาแปรปรจนเป็ดียนรักให้แรมรา ต้นปรงชนยอดเส็ดตาคุเปตา

ปรก ทำนาปรังอย่าให้รกไฟเข้ากล้า พระปรางส่งสดเยี่ยมเทียมนภา ยอด
 ปรางปราสาทเด็ดเบียดอ้ากร คั้นมะปรางมะปริงกิ่งกระยา ช่างดกตาตาชค้น
 ผดสดอน ไม่แปรอปรังคตอตกทางทักตางคอง หนึ่งในกรพศัดสังโตโต บันคา
 มีเครื่องปรังผดงแต่ง อากการแจ่งประจำครบสับสมัย คือเกิดชนตงอยุ่ระดับไป
 ย่อมมันแปรแตงมิได้ตั้งใจจง คัดบาญช้สองแปรงแบ่งเป็นล้งน ของเปอน
 ควรแปรงสดตัดบัตเผ่าง ด้วยชนแปรงแต่งให้งามตามจำนง เลี้ยงคนคง
 แปร้งออกบอกก้งวาน ดูปรไปรงตายฉดกเฉตาเด็ค เซญปรองตองตรองเกิด
 อย่าอาจหาญ เถาฉดแปรียงแก่นเหล็กเขาเจ็จจาง คัมเปนยารับทานแก้
 กตอนคิต ดึงแปรียงๆเลี้ยงฮสน้บาด ผู้แปรียงปราชรบรุษอมชศร์ พระ
 นึ่งปรกสังฆกรรมทาพิช พระนาคปรกมากมทออาราม ปรกคิตจวเป็นเช่นน
 แหดะ มักคู้แคะชอกคตจอยผดผดตาม หน้ยารกปรกใบดะบัตงาม สกระปรก
 รกอารามไม่วินรมย์ พุดปรกปร้าช้ทราทไม่อยากพบ แม้ใครคบภาให้
 เคอะเหลดจเดอะด่ม ปรกจวเงินมาศว่าทองคองนิยม เป็นคารมเขมรชดจกัก
 มี โถปรกทองประดับพดอยดอยระยบ นามนปรกเหนียวหนบทาทบัส
 หมันปลูกษาทานผู้ใหญ่ไวจิงคิต พระปรคัมสองข้างหว่างมณเทียร คว้าง
 ปราดณาตฤกตฤกคตกตง ปราศจากพร กตงยงหนเหนย นกปราชแปรียง
 ปร้าช้ไม้อาเกียรณ ย่อมพากเพียรจ้องไวไตรยเวทางค์ มีปัญณามา
 ถามความวิเคศ์ ก่าเนตแปรตนนจระมดักกอยาง ทิตจวไปรดแตงคองเหน
 เปนชนนาง แล้วไว้วางทองทักตครัน ย่อมทรงพระกรณาไปรดช้บาท
 ด้วยพระราชนฤไทยอนไสสันคิต กอกจวาทเซาต์บรปหงากครัน เลี้ยงปรอดๆ
 คตอคตั้นตามถ้าวาง เปนปรวดปรวดเหดอทเนอราย แร่ปรอทถ่ณคอบหายก
 หดาชอย่าง คชินทรปรบหุดล้าชาง ค้องปรับใหม่ให้ระคางหมองกระเมต

คำนึงพยหยาตราปราบข้าศึก ทำตาปรับนั่งคฤกษณ์กณงน เขาเปรียบเทียบถก
 คาราวาเข้าตาจน จะปราบปรามเสียให้เป็นด้วยเวลา จะห้ามก็ไม่ฟังตั้งแต่โกรธ
 ผดโคนดตอยปรีมออยู่ริมท่า ย่อมปรีเปรมเกษมศกทุกทิวา กระปรุกกระปรอม
 มอมภักตราไม่น่าต น่าเปรียบนั่งชมภักกรมยจักร พุดเปรย ๆ เเต่ไม่คิด
 จิตรอดสู มาเปรียบเปรยกันเด่นไม่เ็นดู เปรียบปรายช้อยอย่างนมเป็นกร
 อภิปรายชยายข้อความสัจชาติ ให้ชนาฐูทรารบรักสมัคส์มาน ตกปรายเป็น
 ไปรยค้องสัจฉานัน ดังไปรยหวานเป็นไครกเข้าเสียดทรวง ทำตาปรอยปรีอ
 ปรีทศชาติ ช่างฉลาดประเปรี้ยวเฉดยวล่วง ดบบัญญัติสามบัญญัติทั้งปวง
 อันของเปรี้ยวแต่อย่างดวงให้ดองรส แอมเปรอนคางงกฤษท่านคิดจิต ว่า
 กระษัตริชคยาซึ่งปรากฏ เดชกระเดื่องเรื่องนามตามพระยศ โดยกำหนด
 นามว่าเอกราชินทร์ ที่เปอนเปรอะไม้ส้อาจล่าอาจเอี่ยม คนแดงเอี่ยมปาก
 เปรารอดเอารัดน ปรีนปรีอเตยงอมอราเปนอวจิน ทุกแกวถนกอปรีออก
 ซอไป การเวกบินปรีอเศยคดอคู ดีชมกับปรีชนชวกไขว้ หมวดทศ
 แม่หนึ่งซึ่งแจกไว้ ภอสนความตามในฉบับเดิม แม่สองในหมวดส้มอักษร
 ปอกับดอเทียบสันทรประเทืองเสวิม กำหนดคำตามใดที่ใช้เดิม ปดอาจพ
 เหมहांคของชนพองฟู ปลุกด้วยกรนครั้งใหญ่กาบใบหนา คนดำซาไรศรี
 ปลดของทุ ทงอยู่เปดแปดหนึ่งส้อถอแบบคร หวีผมไปดแปดดู่ส้ออาจส้อาง
 เรือเพียบแปดแต่ตะตาแต่นคตาเคตา ค่นยงเปดตามตปลิวไม่เปด่าว่าง นก
 เปด่าจบค่นเปด่าเคตาณกนาง พวกมอวยปด่าทำทางไม่ห่างกัน กระบือปดระ
 รายนกอย่าหกกหาญ มาปดปดระระราญระเหระหัน โจรปล้นปลอดกปล้นหนี
 คปรีจัน ทำปล้นคาทำตถนถนมา พุดคำแปดนปลดทวยังคยูกอ น่า
 เปดียนๆจะเป็นคอกฎาัจฉา ผดตเปดียนล็บปล้นปล่อนส้อนบัญญัติ ปดงชระ
 เปนหนึ่งว่าจะปลดปลดง ทำความผดทรนงค้องปลดงชีพ ผกปลดงรบเลชยยอด

ทอดระหง ลักปลั่งทองประระหัดำทาดำรง ทงทากปลั่งยงยงทงเจ็บคั้น คตัง
 ปลั่งงามเปล่งเค่งระย้า จะแปดงเป็นเทวาทระย้าหงั้น กระบือมักปลักแปดง
 แห่ตังล้ำคัญ คูปอดคไปตังโต่งไม้คั้นจนสุดแดน ที่ปลั่งองใหญ่มิ่งดูยาจเพื่อย
 ภาออกเดอยควเป็นปลั่งองสัยองแฉ่น ปลั่งองไม้ไม้ใหญ่ถนักรอกกักแถถน หมด
 เป็ดองแฉ่นทรพยสันจนสันคน คัดปลัดเป็ดอง ๆ คนให้พ่นผิต เป็ดองภักค
 พรายพร้อยเบตองธรรอยสัน เราปลัดกเป็ดยน้อยหน้าประชาชน เลี้ยสกนชคก
 ปลักเพราะรักนาง ถุงเงินปลักคัมสุวรรณประพนชเพชร ทงรดกเกว็ดเม็ด
 ใหญ่หน้าไล่ต่าง มาปลักไปไล่ถนังดำถนังนาง สายสว่างปลักให้คั้นได้พ่นกาย
 ปลักคั้นไม้คั้นระดะบุนพระชาติ แปดกปลาดมุดมากดูหุดากหุดาย ไอ้ใจน้อง
 หมองแปดกมาแตกปลาดาย ของสตายร้างหักกักปลัดกรัด คนปลัดนปลัดอกกถอก
 กถบปลัดบปลัดน ทพนคนปลัดวทาทรงตงถนด เป็ดอกอบเซยหอมกตาไอธา
 ชัด ปลัดชราตามพกคดลัดคิต บหุดนเรื่องเป็ดองปลัดหมดหมอกเมฆ สอาด
 เอกแจ่มจรัตริคมี ถิงปลัดปลัดขอได้ชิตภักคั้น ขอเชิญคอบไมควิทเรียมปอง
 คุณปลัดควคณมอานาจ ของปลาดตหุดากเดดเกิดเป็นสอง วันปลัดอดตชงไมมี
 ราชคกรอง พ้นโทษกองยมชนัชวันจรรไร ดับปลัดบปลัดนถนดได้หุดคหุดอก
 ผักปลาดบออกชุดชุดชุดได้จว ค้ำคารมพั่งทราบบตาบถุไทย พัวแฉบแปดบๆ
 ใจให้จายลยี่ เขานั่งแนบแฉบปลอดยประโตมนช แม่ปลัดมใจ ๆ พัสตแฉ่น
 กระฉั้น แม่งามปลัดม ๆ สวาดีไม้อาดฉน แม่้นโกถักนปลาดบปลัดมคความ
 กรอม ทำแปดกปลัดอม ๆ พดทนเป็นไฟร์ เพราะหวังโกถัก โฉมงามทราม
 ถนอม คตังแต่คั้นจนปลาดายหมายประนอม แม่กรมกรอมๆจิตกรเป็นนิจระนัคร์
 กถนหอมลวดปลัดจววยวาคฉอง นึกกถนน้องยิงวิโยคโคกรกกระฉั้น เหนเป็ดว
 เพลิง ๆ เศร้าเว้าโรมรัน เทบเป็ดวมัน ไตรมกระมดทุนทุราย เป็นปลั่งอง

เปิดแห้วห้องตระพานหิน คนปลอกปลัดปลัดอยู่ก็ตอยหาย ถึงทางเปลี่ยวๆ
 ใจให้ระคาย คนเปลี่ยกายประวิฤตสูญมกคต เปนง่อยเปลี่ยเลียชาติไม่
 อาจหาญ คดาคร้านชายแพรแดลบัสน์ แคตระมัจฉนัตเป็นเปลี่งระทงเปลี่งระปน
 ปอกบัตตอสนยบตระบิตคจาม ปอกจวบวอแจกใจท้ายหมวดล้ มวิชาไซใน
 ลยาม ปวระหัดาดงยาราคาทราม ปวดคตมกาดล้มัยในคราจน จบแม่เปลี่ย
 หมวดล้ทมแจก ฉบบแรกเรยงคจามใจตามที อักษรกตางคจวเดาสน์แทน
 นบได้ล้หมวดประมอญถจอนนกร หมวดทหาหกเจดง่าเรจตจว อักษรค่าน่า
 ช้อยประกอบก่อน หมวดทหาแม่คณคณสนทร คอกบรอกจวอักษรระเรยง
 มคาไซได้พกตจตใจครบ ตามฉบบแบบจางคางๆเลยง คอครานนชนแผน
 แล่นไกรเกเรยง ไปค้เวยงเซยงใหม่เปนหลายครา จับดาวได้คดคร่าถดาชว
 ครุคกนากระเตนกดตงคองทงผ้า ครุตั้งล่อนอ้อนจริตกรียา พังจวจวโอวาท
 นุสาสน์จำ ไปค้กครุหามแคร์มาแฮอิด โครชางจัตกระชอนม้าเคตอนคดาคด่า
 จะใครได้คั่นตะใครใส่ผักยา พจกแจกคร่าเคราหนดประกอจกน แต่เคร่า
 ทำน่องนุชลุดโหยหด ให้ก่าศรวญแล่นวโยคค้กกระสน์ ชอนน้ำคร่าทำ
 กระสายยาตูกจันท์ คร่าคร่าพตนั้นเป้อยผทลุตตาย ครอบคานจวกวัดแกวง ยัง
 ครุคร่าจะแปลงแตงคองหาย ให้ครนครามจระมครนภคณจระอาย หล่อนเปน
 ชายมแคร์นรินล้าราญ ยงครนควเคมหนาวร้อนราวอก ล้ตจวคคด้วยจระวาง
 ห้างล้मान นิจาเอยเคยเรยงเคยงนงคราญ ไม่เคยจคร่านกรประกองให้น่อง
 นอม ดนกรนๆพนหตานภากาศ นกคิตครนยนดาชตล้ตชน มีครนๆจวาม
 บอยล้รอยสนทร เปนค่าก่อนเก่าเท้แต่บูราณ เลยงคฤกครนคร่าจระจวญ
 ก่าจระจวญล้ระอน นากรงกตนภคณจล้พระส่าน ครงเมือบ้วยครางชรมอยุนมนาน
 เลยงประล่านครนเครงเปล่งคณตริย เนอหอยแครงแกงคัมพอสมรค จนคระอง

แกร่งคองคองอศตตตตต เอ้าแกร่งวักคักส์ร่าสาตวารี ไครงพระกตตตตตตตต ไครง
 เรียงใหญ่ ไครงคร่างนางเตือ ไครงเขี้ยวโจ้งอก ทำตาคถอกจางวามคำวาม
 เตียง พระผู้ครองนคเรศนเวศ์เวียง ทรงเครื่องทรงพระเสด็จเคียงกับเกย
 ครก โขตกยาบาดแผดแกแตกคราก ค้องหนามชจากหายไม้ช้าตำราเฉดย
 เตียงกรนกริกตริยางคเหมือนนอย่างเคย พิปรายเปรยส่งลำเนียงเจ้าเวียงรณ
 นอนครางครอก ไครกโแดงห้าม จริตทรามเตือมตจลตพพดมผล เขาควาต
 หนุ่ดั่งกริต ๆ ฝืดใจจน พระยาครุบบินบนโพยมพราย ช่างครุตตตตตตตต
 เปนเงาฉม เชือกกระตบตงเครียตกระเบียดสาย พอดวันครบตบคาบดอกคราบ
 ร้าย สักพิชชายหักฉัตรกำจัตบร ได้ตระครบตบตบจับรากโซษ แล่นพิโรช
 ทศภักตเว้าทกถอน ครอบต่าวิตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตต
 กระต่าไทย เรียงกระบวนตงศรตามคำหรัย พอกจันรียอมครามตงามใส่
 ฉนความกตจตคริมเหนคริมไป ไครม ๆ ได้ตั้นประจันบาน พอกคนเก็ง
 จงกตุมรมกนรบ เตียงฉาดฉบแหตนหดวอ๊กห่างหาญ ถูกต่าคณุตมเกิดอน
 เหมือนวาชปราณ เพื่อนทยานโตตคร้อมแเวตต้อมกัน โอน่าหนาดควางพวาก
 จากตมร ให้อาทรทนวิโยคไตกกระตั้น ตีต่าตมครุยเครือตจจวรณ ของ
 แจ่มจันชมพตางตางภักตธา ตันไครไครยแกไขในเชิงพิศ ลุงตะเครียวท่า
 พิจิตตตายเตฮา พอกครวจเครือองเฮมไอชโกชนา ช่างกนหน้าจับกระเหมาเข้า
 เควระครระ เขาเขนเวือนาหตอภอศรอกกริต เครือเตางตยาจยตยอตเหยอะหยะ
 ตระครนตะครอกายหนางผ่าจอรระ ตันตะครือค่อระยะทางจระจร จบแม่ตั้น
 หนวดทห่าส่าราแดง แม่ตองแลตงคอกบตอค่ออกษร จะคตาไตตไพเพต
 ทจากร ฆนอศตเวตต
 ตอพตอใส่ไตตทำไซชาน ถึงบางไตตคตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตต

ตำราญุธรรมย์ หม่อมจาง่ายคต่านากระนอก นางเงือกออกผัจคต่าในน้ำ
 ถม ปลาจานใหญ่ว้ายคต่าแถ้วมละจม ชาวในกัมคกคต่านเขี้ยวชามุเข็ง
 ทงตมคต่นกต่าหาญทานไม้ไหว เรือกตไฟแถ่นดอยปล่อยจนเหตง ก้าว
 ต่กคตคเตอะกระเจอะกระเจ็ง จนเชอเพตงชาดแถ่นแถ่นว้าคาญ เขาเก็บ
 หอยดอยกระดานบนโคตนเค่น แถ่นบนเตนโยกคตอนช้อนชานน ไม้คตาค
 เคตอนเวจเหมือนมาอาชชามุ ถบทยานแถ่นตงวิมคตคา กรมพระคตงตง
 บามุชทอไว้ คนคตงโคตเสยจริคชระนิตบ้า ให้คตางแถ่นตงสัดจระแจ็งจนบ้ญญา
 เฝ้าเคตาคตงชนิชชรายพาพาด เกาอโคตงโงงโงกโยกชระเยอน ไม้คตาค
 เคตือนโคตงกาพยเวียบรบบหวาน ในตาคตองเปรมประชากรท่าทาง ส้อาค
 ส้อางตงตงตงวันทงนา ปลาตกคตก๊ ๆ คต่าเมื่อน้ำแห้ง ไฟบ้ำแวงคตอกตน
 คต่นพญกษา ตุคตาคไปไม่มันตงส้ญญา กุมาราคตอตใหม่วิโดยจรรณ คตบ
 คต่ายคตบคตาคเคตือบไปว่าได้ทราบ ของเคตือบอาบหตอกกั้นแถ่นไม้เห็นช้น
 เมฆปกคตุมคตุมมตเป็นหมอกคจัน ภาอเคตือบเคตมกให้ฝนตงกตยา คิดเห็น
 คตายหมายว้านองย่องมาแอบ เห็นวบแวงแถ่นจคตอยดะห้อยหา ประโยช
 ทคตพุมประทุมมา กระเพอมคตอยชอยมระกาน่าเชยชจน ชาวบ้านคต้อหนุ่มส้าว
 เคตาคคตอกุ บ้างเคตยชชชชชมภิมมยสังจน คอคตวบตอแม่ส้องคตองคตระบจน
 ภาอคตวบตงตามคต่าหรบคตบคตว คอคตวบจอคต้อสมมคตสัดหมวดท้า มีคต่าว่า
 คต่าไขว้ไถ้จับหู เถ่นบ้คต่าช้อนหาทุกแถ่นคตว ออกวงพรตมคต่าชระมาไป
 คต่ารทรมันเห็นคจันพตุง โคตส้คตงคตจญหมชรอไม้ไหว ได้คจัน
 คต่าพจกพหตพดไกร จับใครได้พคพาตชาดชว ทุกแถ่นแถ่นชนบทไม้
 อคต้อม เบตสคิมเรือกตไฟไชน่าส้ว กระจแถ่นส้นคจจจคจ้งหตง ๆ มา
 จกัรหมุคจ้งว้างว้างว้าไม่รารอ ตะครชว้าแถ่นว้างแถ่นคจจเค่น คตกคต่นว้า ๆ

ท้าก่ากอ ฝึกฝาคจากชาติแฉกแจกกันภอ ฆ่างพูดจ้อบบตะบอยเบ็ก
 ถ้อยความ โคกั๋ห้ายควายสุญพูดเทศ ภอด้้นเขตรหมวดห้าว่าแม่สำม
 คอควบวอแจกกบกดกำหนดนาม ไม้มีความพจนภาษาไทย หมวดที่หก
 ทอกร้อต่อตัวแจก จักย้ายแยกตามกตอนอักษรไซ พระอินทราธิบดี
 สถานพิมานไชย วนเพญไซวิจันทราส่างาม อินทรย่นวาชกรรมอันเป็นใหญ่
 หนังกนไม่ชอนนทรมเหตอหลาม มณเชร้แปลว่าผ่องใสประไพงาม เรื่อง
 อวามเครื่องประดับระยับตา ฉะเชิงเซาบุรุม้ไทรใหญ่ ตะบัตไบรมระรินย่น
 ส่าชา ทอวอแจกกนคองงตพจน ด้วยชอมาไซ้แทนภอแม่นกน ในแม่กง
 ทรงเครื่องเรื่องระยับ เป็นไซจับทรางทวากระหน่ามัน ผดหมากทรางดัง
 ปริงมะตัน ตตั้งชันชตทริงไทดปริงไป ในทรงกรมรมเศร้าไม้เบาเทศ
 ชตเนตรนองตกทรก ๆ ไทด ไม้สั้นทรากวาครมคตุมฤไทย มีคนโกด้แทรก
 กตางห่างนงคราญ ทวอกตระหนาชวท่าชตาสันธุ์ มาเลื่อมทรตส์ตสันนุกน
 ส่นาน เหนสังอันกไม้ชันฤคิตาด เหมือนทวอดทรงนงคราญทคูกรอง มีมาร
 เทรียตเสี้ยตส์วาทให้ชาติค่าง สรวมเทริตส์จยส่าอางไม่หมางหมอง สัพักเยนท
 รับเส้ไทประเทืองรอง จงตฤกตรองแสงวงทวพย้แก้อับจน ภอทวาบเวืองแ่่น
 รัชนถอนเทศ ทวามส์วาทิมาทุเรศให้โหยหน ที่เดงทวามแ่่นวไม้คิตจิต
 ระคน มุ่งวิมตวรนชแทบทรุดโทรม คนิงโลมโทรมะนั้ด้วยขัดขวาง สูญ
 คินทรายส์นนภางคี่ต่างสูร ใสม ความส์วาทินั้นไม่ชาติในทรง โทรม ขอ
 ประโดมนุชนาฏทุกชาติไป จบแม่หนิงหมวดหกทียกแยก จะจำแนกแม่ส่อง
 นุด้นซ์ไซ ใด่ทตวงด้องเขตรทุเรศโกด กระจ้อบใหญ่แตกตักกระจักกระจาย
 มุทตวกกรยาบาคเคอด ไม้งตเงอดงุ่นงานพาดใจหาย รูปสัดักหักกระจุย
 ทลุตตาย ไม้ค้ำหมายแม่ส่องสันท้องความ ทอควบวอบรยายท่ายหมวดหก

นิยมยกยักนิพนธ์พันด้ายาม ชวชทวิชคามคชกาหนดนาม ชวชความจำชงจง
 พิจารณ์ ทวิชเปณส์มญาบั๊กษาชาติ หนึ่งนักปราชดำพราหมณ์นามชพาน
 เพราะสองเกิดได้กำเนิดสองประการ โดยบรรหารแบบเก่าเล่าต่อมา สักณ
 เกิดฟองฟักหากปราณฐ แล้วเป็องปลตเปิดอกฟองของบั๊กษา เปนกายนิบน
 คตบทวนภา จึงเรียกชื่อทวิชาชาติสองคราว หนึ่งพราหมณ์ชื่อทวิชาว่า โดย
 เหตุ ตามไครยเพทพราหมณ์สมัยโตสืบสาว ที่เรียนรู้อือเื่องเป็นเรื่อราว
 ในคความกต่างด้อยที่เกิดกำเนิดพราหมณ์ เดิมเกิดในโอชฐือศิวบรรหารวธ
 พระเป็นเกชไกรตาศเรื่อตำนาน ทรงประสาทม่อมพวงมโวงพราหมณ์ มีรูป
 นามเื่องมมนุษย์กรครอง จึงเรียกนามตามข้างเพททางคศาสตร์ ว่าทวิชโดย
 ชาติเชื่อเปณส์อง คาทวิชจึงนิยมตามส้มพอง เป็นชื่อของพวกพราหมณ์นาม
 สักณ พวกทวายนายใหญ่ได้จ่ายแจก เทยย้ายแยกถวนทวดทวมินชน
 หมวดทักทยกกดอนส์อนตรุน กีส้มบุรณแบบครบภอจขตง หมวดทักเจต
 สืบบุณส์นชคคคณจต พอคจบรรอรรวมพจน์บทประสังค มีค้ำไซจากดชต ๆ
 ตรง ผู้จางจาดเขียนเรื่อเพยรพัก เส้นอกษรแตกพวำไม่น่าชม เข้า
 เื่อนทมอยาตมพวำเรื่อตระหนัก นามนครราชบริโตชชก คนมากมักเวัยก
 ราชพริบรัมย์ พุทราดกตกพุดตาตาศ คีตปงาตตราเตศประเสร์ฐีส้ม
 ย่อมแพร์หลายทกประเทศเขตรนิคม ทรัตแพร์ศรีงามส้มหน้าชมเชย พนมไพร
 เย็นเยียบเงียบสังค พดไพรบริบรัตไม้แรมเดย โอ้งามเพวฯ ภูกตพรพแรมเดย
 ฝนตกเชยพวำกระเชนเย็นทงกาย พุดพวำพุดค้อไม้ถ้อพระ ให้พริ้นใจใน
 อูระระดำระสาย ฝ้านายพวานชาตพวณเป็อนผู้นทราย ตุกพรจนวนรายรอบคอ
 ตรีออกตา มะม่วงพรจวนตจณผลท่อนกถันเกด็อน แกตงอำพรางกันให้เพื่อน
 พวำงดาหา สัพรังพร้อมสำวสุรางค่านางกัญญา งามสง่าพรังเพวำดำเกาพาด

ไม่พริ้งราทาศรีพริ้งน้เสร็จ อุดมเด็จพระบุญหนุนชาน ทางสองแพร้งแจ้ว
 ไปไถ่ดำธาร ในคันทัดมีโพรงโค้งจนปลาย ยังบกพร่องพริ้งถ้อยไม่ช้อย
 ชด เหมือนไม้คดเพริ้งพดอนกินซอนหลาย เชิญชมปราศพริ้งพร้อมช่อม
 คันทัดตาย นอกจากพรากจับรายท้ายศรี พริกไทยสดหยดเหยาเรศเหมาะเหตือ
 พริกเทศเจือไก่เต้าเข้าบุหรี พฤษชาติคาชคอกระตะมี ภูมิไชยรสสุมาถย์
 บาน ปรกกายพฤษคกเค่นเหนงวงโชติ แสงไฟโรจเรืองผ่านภาสถาน ทยุา
 แพรกชอชมชื่นเคมพณาน หมากอ่อนพานโพรงเนื้อเหตือจระบาง คนพรอก
 พริ้งเลี้ยงเพรียกทงเรบกชาน ผู้ทรงญาณสร้างพรคุดุสงศ์สร้าง ค้องพริต
 พรากจากญาตินราศนาง ตงจิตรเว่นเปนกตางอย่างโยคิน เครื่องฉัตหน้าอย่าง
 ยูโรบวาริณุต เตี้ยงพรตแพรด ๆ แพร้กระแสด์สินธุ์ ดุยเดนมพรอดใจนพรอด
 ริมวาริน ดูเพราะเพรียคตงกนรินราย แดบอพรบค้อไม่พรบกระหียบเนตร
 หน่อนเรศร์เคชกระเคื่องรุ่งเรืองหลาย สพรบพร้อมเสวกาเส่นานาย ทรง
 สหุรายสายช้พรุชารว มหาพรหมชมณานล้ำาญจิตร ผู้กอกกิจพรหมจรรย
 กัทรวิธา ในกองค์ตจิตรมนทงบัญญัติ พราหมณย์อมมารักใคร่ไตรยเวททางค
 คนพริ้งพร้อมด้อมเดาความเก๋าว่า ถึงพงษาจะตารการก้างขวาง ว่าพระช
 เลี่ยมเพรียมเลี่ยมล้ำาอง มีเมื่อปางพระนเรศร์วเกชประชา คีตาทองเลื่อม
 พรายดาयरชัย กำหนดนับแปดหนักประจักษคำ ผุงภคพรายร้ายกำเวิบราง
 ความภา พระมาดาประดับเพชรตวงนเมตพราว มะพร้าวคกจนคอกออกคตต่าง
 อ่อนทำทก้อย่างกตางบ้างเป็นห้าจ พระแพรว ๆ แสงทองล้ำาองดาว เวือ
 เพรียวยาจพายตองทองชารา แด่นอกเพรือเบือจะเถียงเลี้ยงเขาเพราะ ภา
 หมดเหมาะเนอความตามเตา พอกับรอร่วมสร้ระจนา กุมารนักรเรียนจง
 เพียรจำ บทที่สุดหมอดเจ็ดล้ำาเว้งเรือง พอกับตอต่อเนืองเนอคฤชา จะ

จัดแจกแยกไว้ในตำนาน ไปตามลำดับแม่ไม้แปรปรวน พลับพลาตั้งที่ประทับ
 รัยเสด็จ คาพรานเบ็ดปลาเนอกินเห็ดอ้อจน บ้างพลัดดอกออกช่อออกตำจน
 ได้ฤกษ์จวนรุ่งจิตทงบดพด จุดพลุเพลิงพุ่งสว่างกลางอากาศ ไปพลุตาช
 เหลืองสีต่างบนค่างถึ คนคางเพ็ดแผดไฟถึโถดดี ไนวนั้นไฟเพ็ดจวนเวดา
 อ่มองค่านางวางบนเพดาเต้าโลมโถม สอดตระโบมสมสันนิทฐา กระตาศ
 เพดาเจ้าภายเขาคศรา นายนาวยกเส้าทังเพดาไป ถ้าพุดพลาพลาตพดาก
 ทำยาก ด้อยแผดปากสัดจะหาญาแก้ไข คั้นพดะพดิงพดะตดะบดไป การ
 เรวให้เรวรับจงฉบับพด้น นำเตอดพด้นถ่านไฟแรงไฟโรจ จิตรจะโกรช
 พด้นพดกตงจกรหัน มะพร้าวพด้นน้ำจางเยื่อบางครัน คนทกจันต์ค่นอย
 เสื่อมถอยคุณ คาโพดนใหญ่ไม่เหนชัวชองควบ้าง ถึงผิดทางก็ไม่เห็ดยวียง
 เนี่ยวณ ถ้าเห็นทอนผอนดงคงเปนคุณ ดิงพร้าวรุ่นพดอนเกือเสี่ยเห็ดอเบา
 ทจวิตใจคิดไม่ตดหย่อน ก็กินพดอนก่อโทษให้โหดเฉา มษาเป็ดย่น
 เพดยนค้ำแปดงสำเนา ทังสัดยเสดาตดกชววยวใจเพด้น แมนผดพดงยงจตร
 คิดเสี่ยใหม่ สู้พอกใจไปพดางอย่าท่างเห็น ตอกพดะพดิงชาวสัดชาดสำอาง
 เกิน อย่าดะเมินผกใจให้คด้ายกัน จะค้ม่อนอาหารเตอดพด้นพดง ร้อน
 บารุงรศให้ยงทกลังสรพ แต่ใจพดงแม่ไม่อดพยัคทัน จะพาดพันตนตาย
 เพราะใจตน ร้องเพดงเด่นปรบไกไฉ่ปาก ทังถางถากแนมเหน็บเก็บเหตผด
 ย่อมพดิกแพดงแต่งความตามยุบด เพลิงโพดงตนร้อนเร้าทุกเพรางาย เสี่ย
 น้ำโพดงเหนนายโพดงเขาดงอาบ ทำยุงหยาบหยาวคหนองตำพองหลาย ทำน
 ขววมาคว่าไม้พดองย่องเดินกราย กระหนาบนายโพดงหน่วงจไป เต็มพดอง
 แดงเตยงคนดวยชนชด เขาหาจิดแรวพดงส่งหลดงได้ จะพุดจาจงระมัด
 จำกัใจ ถ้าพลาตเพดียงโอษฐไปก็ไม่งาม พระเพดิงยงทรงระมาดเปน

อดิศัยของ ผันดำพองฤทธิ์ไกรในสีนวม นำเด็ดพดกชงชากาตายคราม
 ดายช่างามช่อพดกกดบึงกงอ พดก่วงาคชสารโจहारชอม พดกพดำน
 คนปนปดอมกันส์อ ๆ หม้อพดวกพดากก่อนเส้าเผ้ารวอ คนไม่ภอจับพดัด
 หักกระบวร ส่างวัดพดากพดากดาดาก ช่อบุ่นนาคเพ็ดคดอกออกที่ล้งน
 ช่างพดอดพังเพ็ดคเพ็ดนเกินล้งนจน จนค่าพดบจบจนเจดางจร ผดมะพดบ
 หนบเหนียววางเหนียวแน่น เพ็ดงไฟดงพดามตามแต่นคตอดคร์ พุดพดอม
 แพดมเกมเทจเขตแตงอน พดกโจจรจุดยังแพดมจับแอมจาม ต่าไรแรง
 เริงว่าเค็ดอนคตวโฆดง พังพดายโยงยตล้งต่างเหิมห้าจ งามต่ายของทอ้ง
 พดยคบคัยพราว ทเือกชวภกกระเพอมเทอมทงกาย พดอยทบทมรดกฏัดจน
 ลัดคร์ ทงเหตยมนากาคัดไมมีสตาย พังพดเลนพดอย ๆ พดอยสบาย ช่อ
 จันฉายนายใหญ่ไปรุดคตอง ฉายพดวเหตงให้เจกตุก้างชุด เมื่อยามหยค
 ออนเพดยเจตยของ แจกกันทจตวนายไฟร์วอง ๆ ใต้รบชองครบถวนจันจว
 คน กรายนจกริตคิตเพดยคตอเค็ดยล้ง เตบยว ๆ เหต่าเจ้าชคู้บสัน พุด
 แพดะโลมเตยมแตงกระแะชชน ห่มเพดาระกรอมกรอส์คนชกถนจจร จบ
 แม่ล้องหมวดท่ายบรยายชัต โดยจ่ากคตลบบบรพทานล้งรล้องน จะกตบ
 กต่าจแม่ล้งตามคานล้งนทว พอกบจอล้องอักษรเช้าคจบเคียง แจกจันจบครบ
 แม่แตควถอย มีเชล้องนอยพทกคชตเคียง คอพวงล้งถานวาเพยง จบ
 ล้งนียงในสีนยามตามนิกร บทที่ลัดหมวดเจตจบเล็วจล้งน ตามรบิตแบบคิน
 ทานคินล้องน ล้าชกค่าน่าปดงตงเป็นกตอน เพ็ดเค็กออนทวามนุสนชเค็ดคินมา
 จะรอมค่างวาระคณินิยมพจัน ให้เงินจ่าก่าหนดบทเงชา กอประโยคหมวด
 แวกแจกสวรา จอทล้องรอมมาจ่าคจคอ เป็นทล้งามปอทล้งทจพจัน ทห่าทก
 เจตจคบทค้อ ๆ อักษรค่าน่ามเคยงคคคทอ อกคจพอกครบถวนจันจวนนบ

แต่ตะคังแจกตะด้ามคามอักษร รอดอวอเป็นนิกกรกอบประกบ เป็นเจ็ดหมวด
แยกออกบอบกบังคับ ประโยคนับ ๒๑ เสรีจัสรา ดันแทนเนอความตามนุโยค
ในอักษรประโยคนิตีสา วิชาถกขนิยมโดยสมยา กุมาราเร่งรุธยาจุม
วิชาจบรวบอ่านสารแดง ทังแจกเต็มสำเนียงเสียงสยาม เพียงแทนภอครบ
จบเนอความ ถูกเสียงตามตัวไซในฉาจา แรกเริ่มเรียนมุดบทกำหนดหมาย
ให้กระจายแจกชัดในอิตถา ตามครูสอนสอบเต้าเคล้าฉาจา หียงบัญญัติจริง
ทังเรียน ครินเสรีจัสบจับฉาหนดคนบ สูงกาศบหน้าอาอย่าพาเหียร ให้
แม่นแท้แนตงคงแกเรียน แด้วพากเพียรในพจน์บทรอบกัน คืออักษรประโยค
โศดกถ้าม พยายามยดจริงทกตั้งสรรพ ทังใส่ยไต่ตามเนอความพด้น
ทไหนดนออกศึกษาต่ออาจารย์ ทงสามเรื่องเรียนได้ไม่คลายศดาศ จับให้คง
ดงชาติทงคคอ่าน จะปราดเป็เรื่องเรื่องปัญหาปรีชาชาญ ในกิจการเรียนข้อ
ค่อ ๆ ไป, ด้วยแบบเรียนด้ามเรื่องในเบองคั้น สำหรับยตคั้นสำเนียงฉน
เรียงไซ เป็นจบคำตำราภาษาไทย ภออ่านได้ออกเสียงถองเที่ยงตรง แม้น
โตเตเดือนโหดไม่สนทต จะมกหัดเด้ออ่านกพานหง เหมือนนาจไม่มีหตกท
บกดง กเวียนวงศดาศเคัดอนโหดเดือนดอย กุมารเริ่มแรกเรียนคองเพียร
พาก ขยาทอยากดทหยอนคิตถอนดอย หยคว่างเว้นจนเวดอไม่ถาคอย อายุ
น้อยหน้อยจะหมดลวงตไป แม้นหม่นเรียนเพียรจำทำไม่ขาด เณด็ยวณตาด
ยักยายอบายได้ ไซกิจเพียรกิจปัญหาให้กต้าใจ แล่นดงในทางทำวิชาชาญ
ไม่เนนชากคงเสรีจัสราเร่งมต จะเด็คัดนภาสันทุกถนถนถน ด้วยความวิชเชิต
ประเสรีฐนาน ย่อมเมิกบาตหญไทยได้ไพรมุณย์ อ้นความคศวิศูชทุกตั้งไซ
ซึ่งจะได้กด้วยยากหากอดหนุน คองเพียรพากยากแค่นแค้นอาศูร จึงเพิ่มพุด
ศูชธบายเมื่อปตายมือ ถารักศูชแม้นไม่ทุกซ์ไปก่อนแล้ว จะเพียรศูชเพียรวิศูช

สบายได้ง่ายหรือ แม้นเกยจกร้านการศึกษาก็ไม่หาญ เขาแต่คิดหรือคิดระอิด
 ระอา ถึงสมบัติสมบัติประยูรยศ ย่อมปรากฏต้องระบอญาหนักหนา ถ้า
 เกยจกร้านกอบกัจจวิทยา คงคำตอช้อยหน้าประชาชน บราณเจ้าหมื่น
 ประกอบชอบจะเกิด บัญญาแต่คิดแผนดินอันลัด ถ้าคร้านเกยไม่ประกอบ
 ให้ชอบกต จะทรพดเลื่อมถอยน้อยปรีชา เป็นคนโหดโหดเขดาเขาตุถูก ขอ
 เชิญปลูกความหมั่นจงหรรษา ให้รื้อชอบชอบชดวิทยา เกิดปรีชาอย่างไรจง
 ไคร่ครวญ หวังเจ้าเขียนเขียนอักษรแตกอนนท ทงแบบบรรพแจกถจรม
 ครบถ้วน แต่บอกกล่าวเจ้าอ่านพานเวรจน สอนแต่จรรูชนบประจบความ
 ถ้าใคร ไคร่รู้ดถารสารอักษร ต้องอาทรท่มทวไม่ผลัดตาม เทียบเล่าระดับ
 ศึกษาพยายาม ออกไต่ถามหลายสำนักหนักอรา ทงองอนอนเวณตง
 เพียรพาก แล่นด้าปากยากแค่นนี้แล่นสา บางก็ไต่ได้จึงประสงค์จางมา
 บางก็ตาเตกเตยงไม่เชียวชายู พระบาทพระบรมนทร์ป็นพภพ พระเดชบ
 พากฟ้าโลกาสถาน พระกรณายังใหญ่ไม่ประมาณ แต่บุตรหลานเสงกา
 ขาดะออง จึงไปรดตงโรงเรียนให้เรองรู้ แล่วมครด่อนเต็มอเต็มอสนอง
 ตงพระราชหฤไทยไม่ฉายปอง ให้เรองรอรูสนะบริดเรียน เมื่อใครใครไต่
 ศึกษาคิดประสาคร กตตาศมาด้วยจิตระตถิตยดีเถียร คงได้สมตงอารมณท
 พุดเพียร ไม่ต้องเจียรเสียรพยับนบกานด ทงเฮมโอสโกษากระยาหาร
 พระราชทานเส็จสิ้นทุกสิ่งสรรพ สมุดหมกปากกาสารพรวณ ของควนน
 บอกเด็กให้เบิกคตง พระราชทพยับนบเจ้าเนกแจกครูสอน ประทานผอนกอ
 ให้สมอารมณทหวง พระกรณาแผแผอเจอประทง เงินพระคตงจ่ายเนอง
 เฮนกนอง ควรคหนึ่งถึงพระเศชนเรศรวก สจามภกตกตัญญูชดหนอง เวงเรียน
 รู้ฟเฟื่องรุ่งเรองรอง ให้สมปองทางประโยชนพระไปรดปราน สันนุสนชกต

กตอนอกัษรประโยค ฉายโฉลกแบบบรรพประพันธ์สาร เป็นตำนานาคากตอน
 สอนกุมาร พอใจอ่านรู้เรื่องเรื่องปัญญา หม่อมราชวงษหนูพนพนพนพน
 ในบ่อนบที่สามตามเตธา ใช้เชื้อชาติปราชเป็เรื่องเรื่องปรีชา ยังเขินชค
 ัจฉาไม่ถาวร ฟังแรกเริ่มเพิ่มเพียรว่าเรียนรัก ในสำนักนี้หดวงสาร
 ประเสริฐรู้สอน ภาทราบพจน์บทพดล้ามัดกตอน แต่หากว่อนอยากว่าชนทา
 ดอง แม้นพลาดพดงเพนพจน์ที่บทใหม่ ปราชจงได้โปรดเคิมเคิมนดอง
 ให้เพราพริ้งตำนานในทำนอง โปรดอย่าปองคตินด้วยหมิ่นเฮย ๖๖

๑ บ่อนสามความหมดสิ้น	สารแกลง
เทียบถ่ายฉายกลอนแจง	แจกล้อย
พอสืบनुสนธเสดง	สควกสตีบ เรื่องเฮย
ไปยังไปหยดย้อย	แยบเยองอย่างกระวี ๖๖

๑ สารเศสรรวบใช้	เชิงเสียง นีนอ
หม่อมราชวงษหนูเรียง	เรื่องไว้
ไตรลาตชาตคำเคียง	เขินขัด อยู่นา
ปราชช่วยปรุงแปลงให้	สนิทถ้อยทางแกลง ๖๖

๑ แสดงความตามบ่อนอกัษรประโยค โดยโฉลกแบบบรรพทำน
 สรรสอน ก็นบตหมตคำว่าสุนทร ภาตเด็กอ่อนเอิบใจได้ปัญญา ในที่อน
 ท้ายถ่ายความตามฉะบบ ใจสำหรับสอนค้คัยให้ค้กษา ในคำชอบกอบอิตถท
 จดมา กุมาราเชญอ่านแต่จฉานจำ ค้อกบแกแต่ค้อกกกระทู อย่าจุ้สุดตวิช
 ถัดถดำ จะอ่านเขียนเขียนวิจารณ์จำตำนาน ให้แม่นยำถองกระบวนอย่า
 รวงเว เนอความไตรฉรวใช้คำว่อกับ จงตฤกตรับใคร่ค้จจญอย่าหวนเห คจว

ใช้แก้แต่ต่อช่อกระเน จงถ่ายเทให้ถูกถ่วงกระบวนความ คำว่าแต่แต่ในย่อมี
 ใช้ชอบ สำหรับกอบคำสูงในสยาม ถ้าใช้เพี้ยนผิดไปก็ไม่งาม จะมีความ
 คตินชอนินทา พระจอมจันโองหัด้าสยามีศรี บาทบพิตรพระบรมเมณฑรมหา
 มกุฎเกล้าเจ้าราชบูรประชา พระกรุณาแม่เหนืออยู่เหนือของ หวังจะให้เขียนอ่าน
 ชำนาญพจน์ ให้ถุกบทแบบระบัตสันทงผอง ทรงประกาศราชบัญญัติจัดของ
 ตามท่านองวาททมจริง สวชกเหตุเป็นอเทศันเทศ์แถถง สรรแสดงแจกจบครบ
 ทกสิ่ง อทาทรรณผอนวางทอ้างอง ถ้วนเพราพรังจริงใจได้ปัญญา จะชชด
 จดคางตามลำดับ คือคากบเพนทหนงพงศกษา คือคักัยพคกบอจารย์อ่าน
 มนตรา ฤพ้อคำมากบต่างททางไกล แชนงโคะดวยกนกับจันดบสัน รูป
 ภาพนคตายกบคนเคียงได้ว รูปนคตายกบรูปนทบ้นไว กรุงไทยไกลกนกับ
 เขตวประเทศมอญ หนุงพบปะกนกับชายทหมายมาด หนงบาวทาชอยูกบเจ้า
 เฝ้าตั้งต่อน มาชาวแข่งกนกับกาพ้อศิศร เรือแจวจริงแข่งกนกับเรือพาย ผู้
 รายแยงชงกนกับเจ้าทรพยสุ เมืองนคูปรบกนกับเมืองหลาย บันสำหรับ
 กบทหารชาญทุกนาย ว่างวางช่ายคูกับชาง้างาม เครื่องทองเวียงเคียง
 กนกับชนแกว บททศองคตองกนแถวกับบทดาม คาคันชากนกับปลายท
 ราชความ กรุงสยามรักใคร่เป็นไมตรี กนกับกรุงตอนดอนสมรมิตร จะ
 ดกชคชอชบวนให้ถ้วนถึ ก็มากมายเห็นไม่หมดบทอช จะรวมชวจนความ
 ความดระบอง คือคนสามสองคนไปจนหลาย รวมการกายคำคิตสันทง
 เสมอเหมือนกันไปในทำนอง ฤททาของสิ่งใดได้ดวยกัน ควรใช้คำวากบ
 ประดับประคิษฐ ถ้วนชอบชิตเชิงใช้ไม่ผิดมัน หนงของใดทีไปได้มานัน
 แถเลียไปด้วยกนก็ควรปอง เหมือนคนไปกบยามเที่ยวตามหา มากบมาคอด
 ไม่มีสอง เพชรหายไปกบหีบใหญ่ทไวทง ควรจ่านองคำวากบประดับเคียง

คำว่าแม่แม่กระต่ายคู่สอง จงศฤงคารของศรจก้าประจำเตียง ชนทศนิจิต
 พจนานวนจิตเวียง ตามตำเนียงแนวเดิมเขาเดิมวาง นุ่มทรพยให้พศราแก่ยาจก
 หนึ่งของยกฝากให้แก่หัวเมืองต่าง เจ้าของสจวนเลี้ยงเงินให้แก่นายระจาง อัน
 ของกลางศตสินให้แก่โจทยัตรง ทูนก้าไรคิดได้ไว้ตามคจร แบ่งให้แก่ผู้เข้า
 ส่วนคจรประสังค์ บานูชนิมอบไว้แก่นายจง ตัวอายคงชายไว้แก่ยามมา มี
 คำแก่ผู้ภราตราการ ฝากไว้แก่เพื่อนบ้านสถานท่า แม้นใจใจแก่คนจนอร่า
 ปดงใจแก่ภรรยาชิวาวาย แพร่แก่ใคร ๆ ไม่ร้ายนัก เดียทแก่คนรักจกส์ตาย
 ของพิเภ็คคจรแก่บุญเจ้าคุณนาย ผู้หนึ่งหมายว่าแก่เพื่อนตักเดือนกน ชตว
 อย่างอ้างข้อสั่งเขปแถดง ตามตำแหน่งวาททสี่กสนัน จงสั่งเกดกอบใช้ให้
 แม่นยา อย่าพลาดพลาดเพยนพดตจจนา คำว่าในแต่คอกทชอน ทานยกชเป็น
 ชนปนภาษา เป็นคำสูงสูงบทพจนา กุมารอ่านเขียนเร่งเพยรตรอง ว่า
 ทูลเกล้าทูลกระหม่อมม่น้อมประดีฐิ ถวายในทตวงโดยจิตคิดส่นอง พระเดช
 ได้ชุบเกล้ากระหม่อมปอง ให้เรื่องของเติศตจวนไม่รงนเร ถวายในเจ้าต่าง
 กรมปรารมภักก แดงคตจกทานนในทานเส นานคทใหญ่ได้กระเถ โดยที่
 เจตนะมภกคตจ ถวายพระพรแต่พิตรอดีศร เกษนิกรนรผู้เจ้าอยู่หัว กราบ
 ทูลแต่ผ้าตอองไม่หมองมัว ให้คฤกกตจจความผิดคิระแวง กราบทูลต่อเจ้าต่าง
 กรมสัมพระเกยวค ให้ละเมียดเรียบร้อยค้อยแถดง เรียบค้อยเส่นาบคค้อยช
 แจง อย่ากตองแถดงคฤกกตราทพาท แจงความค้อยผู้สำเวจราชการ เมือง
 นุกรมกรมการสำฐานท หนึ่งพ้องค้อยชุนคตยค นชคชเร้นใช้ภคได้
 ตรอง นอกทจวนไซแก่แม่คำชาน พระราชทานแก่คุณบุญส่นอง หนึ่งให้แก่
 บอกแก่แต่ตบอง แจงความแก่แท้ทานองค้อยกระบวน คำว่าแต่ค้อยไซใน
 ทวา ค้อยคนทางทมาหาสอบส่นอง จะยกคำเขียนไว้ภคใคร่ควจญ ค้อยรับแต่
 ขอแก่คจรเขียนประจำ เรียบแต่เร่งแต่เอาแต่เขา มาแต่เจ้าจวนตตจะขอเป็น

ชื่อข้า เรียกภาษั้แต่ราษฎรไม่ขาดตา ด้ชกค้ำทำเปนอย่างไว้อ้างอิง ด้
 ย่อ ๆ ทยไม่ไห้ไห้เดือน ทยคกเคอนเด็กไห้ตฤกนทุกสิ่ง แต่ตระน้อย
 นำเนองเรองทจริง เหมือนกับฉงชวนร้องทานองเพลง

๑ หนึ่งพั้งไห้กตบครทสัดแหลม อย้าพตอมแพตมเรงพิเศรารทไห้
 เหมารเหมง ด้งเกตค้ำททานไซไ้ตบง ด้เนียงเปตงด้วสูงไม่จุงกลาง
 คออักษรด้งกลางเขาวางเรียง ด้นออกเลียงรวมไซไม่ขดขวาง แต่ด้วสูง
 ไ้ด้นมาจขาดกบักลาง ไม่อาจอ้างออกจุงไห้สูงพตอย เหมือนค้ำว่าสกต
 สกนชัพจน์ สกกรวจบทว่าสเกิดเล็เรจไซ้ล้อย สกนเป้นชนบรพตสกตรอย
 สกคคอยสกคณชจนสคกร ถกนก่อไฟเลกิงระเวิงแสง ใจช้างแวงนกาจ
 นกรวจทานค้ำกร เลอส์กอดหอมพุงจรงชจร ชจคมาแต่กตบยอนชจครต
 ชจายแจ่มเชยชจททยอดเขา ด้ตงความสัดคเล็ค้ำเล็จหนึ สัดจกเคินทาน
 สัดานาคค สัดมทจบุรนทราเรียง ผดุงผดกาใจเล็เรจเมตจวอน เมตยงชทาน
 เขดาชอนชนเรียงเลียง ไซ้สคิมแม่หน้าสัดงเรียง สบงเล็บยงอิกเล็บกแจก
 ออกมา สบักส์บาบคบงคงกาหนด นบมคบบคนสบถสบค้ำว่า เขบ้จชบจร
 ถ้วนครบจำนนจา นอ้าลอมนอบมาคูนากตจ ยังสอาดยงสอิตเล็ชยนมอบ
 ถ้วนค้ำรบค้ำไตทไซ้ทจ ชกมาแจกแจกกระจายพอหายมจ ที่ไนคจแบบอย่าง
 อ้างวจา ยงมมากหาดกตนพนกาหนด จงจาจจจกเว็งค้ำกษา นชกค้ำ
 ทำยอพ้อบัญญา กุมารารเว็งกาหนดแบบบทยอย ๑๖

๑ กั้บแก้แต่ต้อตง	เต็มสาร
สาชกนทิสันสถาน	ท่อนท่าย
สำหรับสำโกรมาร	มกหมั่น จำพ้อ
รับเรงเรยนอยาราย	เรีสร้างสังสม ๑๖